

Tiedonhallintalain vaikutus hyvinvointialue-organisaation henkilöturvallisuusselvitysprosessiin

Minttu Jalonen

2023 Laurea

Tiedonhallintalain vaikutus hyvinvointialue-organisaation henkilöturvallisuusselvitysprosessiin

Minttu Jalonen

**Tiedonhallintalain vaikutus hyvinvointialueorganisaation
henkilöturvallisuusselvitysprosessiin**

Vuosi

2023

Sivumäärä

59

Vuoteen 2023 siirtyminen toi mukanaan laaja-alaisia muutoksia. Koko Suomea koskettava soteuudistus hyvinvointialueista astui voimaan 1.1.2023 ja uudet hyvinvointialueet aloittivat toimintansa tuoden laaja-alaiseen uudistukseen välttämättömästi kuuluvia avoimia kysymyksiä ja innostusta vanhojen prosessien parantamiseen. Vuoden vaihtumisen myötä astui voimaan myös tiedonhallintalain vaatimukset henkilöturvallisuusselvityksistä ja tietoturvallisuus toimenpiteistä. Soteuudistuksen, tiedonhallintalain lainsäädännöllisten velvoitteiden ja maailmantilanteesta aiheutuneen turvallisuuden tason alentumisen vuoksi tämän opinnäytetyön toteutus on ajankohtainen tarkastelemaan henkilöturvallisuusselvityksiä, tietoturvallisuustoimenpiteitä, tiedonhallintalain vaatimuksia tiedonhallintayksikölle ja hyvinvointialue -organisaatioita yleisesti. Näiden tekijöiden oikeudellista viitekehystä keräämällä ja analysoinnilla saadaan selkeä käsitys tekijöiden suhteista sekä lakisääteisistä velvoitteista.

Opinnäytetyö toteutetaan Päijät-Hämeen hyvinvointialueen toimeksiannosta ja tutkimuksella tavoitellaan selkeää kuvausta hyvinvointialue-organisaation henkilöturvallisuusselvitysprosessista tiedonhallintalain säännösten pohjalta. Oikeudellisen ongelmanratkaisun, oikeudellisen viitekehysten keruun ja analysoinnin lisäksi opinnäytetyössä rakennetaan Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle prosessikuvaus henkilöturvallisuusselvitysprosessista sekä ohjeistus henkilöturvallisuusselvityksistä. Prosessi ja ohjeistus toimivat konstruktivisena tuotoksena toimeksiantajalle tukemaan ja uudelleenrakentamaan toimivaa henkilöturvallisuusselvitysmenettelyä organisaatiossa.

Asiasanat: hyvinvointialue, tiedonhallintalaki, henkilöturvallisuusselvitys,
tietoturvallisuustoimenpiteet

Minttu Jalonon

The effect of the Data Management Law in personal security clearance process of a wellbeing services county -organization

Year 2023

Pages

59

Going in to the year 2023 brought wide-ranging changes. The whole of Finland was faced with ‘reform of healthcare, social welfare and rescue services’ that came in to effect 1.1.2023 and new wellbeing services counties started their operations, bringing open questions and enthusiasm for bettering old processes that are a necessary part of a wide-ranging reform. The change of year also brought in to effect some of data management law requirements for personal security clearance and information security measures. Reform of healthcare, social welfare and rescue services, data management law, legal obligations and the lowered feel of security due to this world situation have made the timing for this thesis very current to view personal security clearances, information security measures, the obligations of data management law for the information management unit and wellbeing services counties in general. By collecting and analyzing the legal reference framework of these factors, a clear understanding of these factors’ connections and legal obligations are obtained.

This thesis is being carried out on the commission of the wellbeing services county of Päijät-Häme and the research aims to provide a clear description of the wellbeing services county -organization’s personal security clearance probes based on the obligations of the Data Management Law. In addition to legal problem solving, legal reference framework collection and analysis, the thesis builds a process description of the personal safety clearance process for the wellbeing services county of Päijät-Häme, as well as guidelines for personal safety clearances. The process and instructions serve as a constructive output for the client to support and rebuild a functioning personal security clearance procedure in the organization.

Keywords: Wellbeing services county, Data Management Law, Personal security clearance, information security measures

Sisällys

1	JOHDANTO.....	6
1.1	Toimeksiantaja ja aiheen tausta.....	6
1.2	Tutkimuskysymys ja tavoite	8
1.3	Tutkimusmenetelmä, metodit ja lähteet	9
1.4	Tietoperusta ja aiheen rajaus	10
2	HYVINVOINTIALUE	11
3	HENKILÖTURVALLISUUSSELVITYKSET	15
3.1	Henkilöturvallisuusselvityksien historiaa	16
3.2	Henkilöturvallisuusselvitysprosessin aloitus	17
3.3	Henkilöturvallisuusselvityksen hakeminen.....	18
3.4	Henkilöturvallisuusselvitystasot	19
3.5	Henkilöturvallisuusselvityksen päättäminen	23
3.6	Nuhteettomuuden ja luotettavuuden seuranta	25
4	TIEDONHALLINTALAKI	26
4.1	Tiedonhallintalain säätämät tietoturvallisuusvelvoitteet	28
4.2	Turvallisuusselvitykset osana tietoturvallisuutta	29
4.3	Asiakirjojen turvallisuusluokittelu	30
4.3.1	Käsittely- ja säilytysalueturvallisuus.....	31
5	MENETELMÄ	33
6	TULKINTA JA ANALYSOINTI.....	34
7	AVOIMET KYSYMYKSET	40
7.1	Toimitila- ja asiakirjaturvallisuus.....	41
7.2	Organisaatiossa työ- tai virkasuhteessa oleva henkilö	41
7.3	Turvallisuusselvityksien voimassaolo	42
7.4	Ulkoinen työvoima	43
7.5	Turvallisuusselvityksen laajuus.....	44
8	TUTKIMUKSELLINEN KEHITYSTYÖ	45
8.1	Ohjeistus	46
8.2	Prosessikaavio	47
9	JOHTOPÄÄTÖKSET JA TUTKIMUKSEN ARVIOINTI	51
	Lähteet.....	53
	Kuviot	56
	Taulukot	56
	Liitteet	57

1 JOHDANTO

Soteuudistuksen myötä otettiin käyttöön uusi julkisoikeudellinen yhteisö sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden järjestämisestä vastaava hyvinvointialue. Hyvinvointialueen toimenkuva on laaja ja turvallisuuden tasoa on kriittistä ylläpitää. Turvallisuuden tasoa ylläpidetään useilla eri menetelmillä, mutta yksi tärkeimmistä on henkilöstön turvallisuusselvittäminen turvallisuusselvityslain vaatimusten mukaisesti. Henkilöturvallisuusselvitysten laatimisesta hyvinvointialueilla säädetään laissa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019) eli tiedonhallintalaissa. Näiden kolmen tekijän, tiedonhallintalain, henkilöturvallisuusselvityksien, sekä hyvinvointialueen kompleksisuus ja yhteneväisyys on kysymys, jonka tarkastelu jää tämän opinnäytetyön keskeiseksi tehtäväksi. Miten saadaan toimiva henkilöturvallisuusselvitysprosessi, joka vastaa tiedonhallintalain ja hyvinvointialueuudistuksen luomat raamit ja mitä lainsäädännöllisiä velvollisuuksia tiedonhallintalaki asettaa hyvinvointialueelle?

Tämän tutkimuksen kokonaisuus esitellään tiivistetysti tässä kappaleessa. Tutkimus toteutetaan Päijät-Hämeen hyvinvointialueen toimeksiannosta. Kappaleissa käydään läpi tämän tutkimuksen taustaa ja toimeksiantaja sekä tutkimuskysymys, kysymyksen rajausta ja tutkimuksen rakenne. Viimeiseksi käsitellään tutkimuksessa käytettyä menetelmää, hyödynnettyjä metodeja ja lähteitä. Johdannon tavoitteena on tarjota selkeä kuvaus tutkimuksesta kokonaisuutena ja tutkimuksen toteuttamisen syyt.

1.1 Toimeksiantaja ja aiheen tausta

Toimeksiantajana toimii Päijät-Hämeen hyvinvointialue, johon muun muassa Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä ja Päijät-Hämeen pelastuslaitos siirtyivät liikkeenluovutuksella. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä järjesti sosiaali- ja terveystalvet vuoden 2022 loppuun asti. Hyvinvointialueuudistuksen voimaan astumisen myötä 1.1.2023 Päijät-Hämeen hyvinvointialueen järjestämisvastuulle siirtyi lisäksi pelastustoimen palvelut. Päijät-Hämeen hyvinvointialueeseen kuuluvat kunnat ovat Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Iitti, Kärkölä, Lahti, Orimattila, Padasjoki ja Sysmä.¹

---

¹ Päijät-Hämeen hyvinvointialue, Tietoa meistä 2023

Henkilöturvallisuusselvitykset ovat keskeisessä asemassa organisaatioiden turvallisuuden takaamista. Turvallisuusselvityksistä on säädetty laissa vuodesta 2002 lähtien, ajantasainen säädös on vuonna 2015 voimaan astunut turvallisuusselvityslaki. Turvallisuusselvityksien toteutuksesta tiedonhallintayksiköissä veloitetaan aikaisempaa laajemmin laissa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019, jälj. tiedonhallintalaki) voimaan astumisen myötä. Päijät-Hämeen hyvinvointialue on hyvinvointialueena tiedonhallintalaissa säädetty tiedonhallintayksikkö, joka on veloitettu noudattamaan lakia julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019).² Tiedonhallintalailla säädetään laajasti eri toimenpiteistä organisaatioiden tietoturvallisuuden tason ylläpitämiseksi, yhdenmukaisuuden ja digitalisoinnin edistämiseksi.³

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen on kriittistä havainnollistaa henkilöturvallisuusselvitysprosessi organisaatiossa, laatia ohjeistus turvallisuusselvityksien parissa työskenteleville yksiköille sekä huolehtia roolinjaosta organisaatiossa, sillä henkilöturvallisuusselvitysten tarve on organisaatiossa kasvanut muun muassa kansallisen ohjauksen vuoksi. Henkilöturvallisuusselvitysten teettäminen on erityisen tärkeä osa riskienhallintaa ja turvallisuuden tason ylläpitämistä organisaatiossa. Henkilöturvallisuusselvitysten laatimisella ja hakemisella varmistetaan tiedon oikeudellisen käytön lisäksi kansallinen turvallisuus.⁴ Henkilöturvallisuusselvityksellä suojattava tila tai tieto voi oikeudettomasti käytettynä vaikuttaa laajasti hyvinvointialue organisaation toimintaan, hyvinvointialueen asukkaisiin tai jopa kansallisella laajuudella. Hyvinvointialue -organisaatiossa käsiteltävällä tiedolla ja tiloilla aiheutettava mahdollinen vaaratilanne voi olla laaja-alainen ja peruuttamaton.

Henkilöturvallisuusselvitysprosessi on riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen -yksikön vastuulla Päijät-Hämeen hyvinvointialueella. Organisaation työtehtävät, joihin henkilöturvallisuusselvitykset kohdistuvat, on kartoitettu Riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen -yksikön toimesta, jonka vuoksi tämä opinnäytetyö keskittyy vain ohjeistuksen ja prosessin laatimiseen, sekä analysoimaan tiedonhallintalain tuomia velvoitteita. Työnkuvien kartoitus ja riskiluokitus, muut voimassa olevat ohjeistukset ja hyvinvointialueen sisäiset tiedot toimivat osalähteenä tälle opinnäytetyölle. Suojelupoliisi samanaikaisesti kehittää tämän tutkimuksen teemoja, jonka vuoksi prosessi mahdollisesti tulevaisuudessa täydentyy ja selkeytyy hyvinvointialue -organisaatioissa.

---

² Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019, jälj. Tiedonhallintalaki) 4 §

³ Valtiovarainministeriö 2023

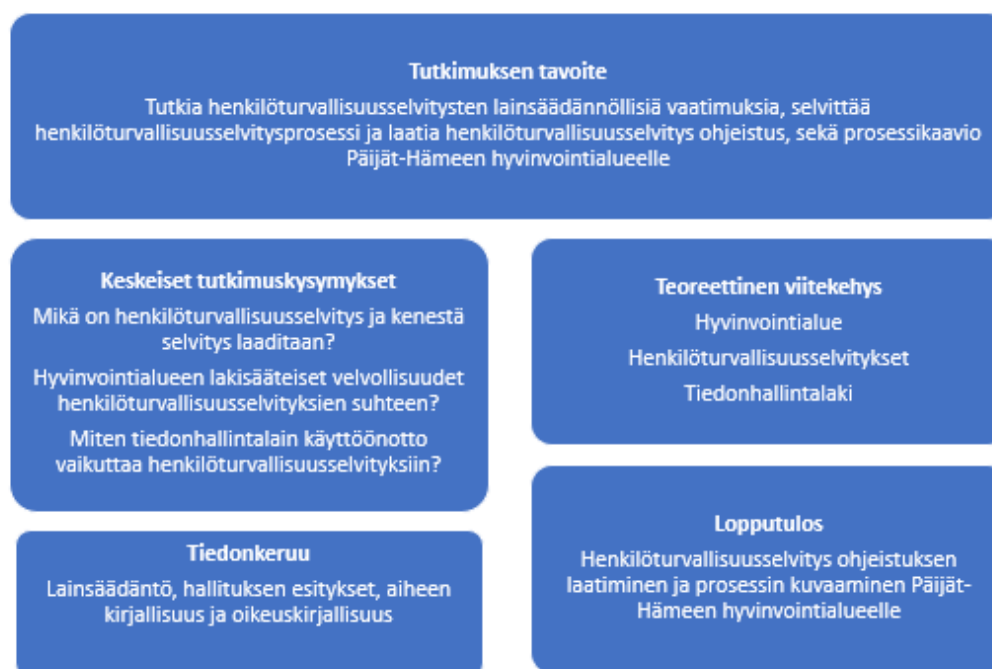
⁴ Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 1 § ks. Suojelupoliisi 2023

1.2 Tutkimuskysymys ja tavoite

Tutkimuskysymykseksi on muodostunut Lain julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019) (jälj. Tiedonhallintalaki) käyttöönoton vaikutus henkilöturvallisuusselvityksien prosessiin hyvinvointialue -organisaatiossa. Tiedonhallintalaki säätelee velvoitteista hyvinvointialueella tietoturvaluudentason ylläpitämisestä sisältäen turvallisuusselvityksien hakemisen ja työnkuvien kartoituksen. Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia tätä vaikutusta, ja millaisia toimenpiteitä vaaditaan organisaatiolta lakisääteisen velvoitteen täyttämiseksi ja millä toimenpiteillä organisaatio vastaa lakisääteisiä velvoitteita. Tutkimuksella analysoidaan selkeästi, miten organisaatio voi täyttää perusvaatimukset, joita lainsäädäntö velvoittaa organisaatiolta. Perusperiaatteiden linjauksen ohella tutkimuksessa analysoidaan kokonaisuutta ja tuodaan ilmi mahdollisia avoimia kysymyksiä tutkimuksen jatkamisen tueksi. Näitä avoimia kysymyksiä analysoidaan opinnäytetyön kappaleessa 7: ”Avoimet kysymykset”.

Analysoinnin ja tutkimisen lisäksi keskiössä on luoda saavutetun tiedon pohjalta selkeä ohjeistus turvallisuusselvityksien toteuttamisesta yleisesti, ohjeen ollessa räätälöity hyvinvointialueelle. Ohjeistuksen tavoitteena on helpottaa organisaation esimiesten, henkilöstöhallinnon ja riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen -yksikön työtehtäviä ja vastuunjakoja tutkimalla heidän velvoitteistaan ja roolinjaosta, ja luomalla näin selkeän ohjeistuksen vastuualueista. Ohjeistuksessa tavoitellaan koko henkilöturvallisuusselvityskokonaisuuden avaamista ja selkeyttämistä kohdeyleisölle prosessikaavion tuella.

Kuvio 1 Tutkimuksen rakenne kuviona

1.3 Tutkimusmenetelmä, metodit ja lähteet

Tutkimus toteutetaan hyödyntäen ongelmakeskeistä lainoppia sekä tutkimuksellisia kehittämismenetelmiä. Ongelmakeskeinen lainoppi toteutetaan tutkimalla ongelmaa voimassa olevan lainsäädännön avulla sekä hankkimalla tietoa muista oikeuslähteistä ongelman ratkaisemisen tueksi. Ongelmakeskeisen lainopin keskiössä on tarkastella käytännöllisen lainopin alueelle sijoittuvia tutkimusasetelmia ja tarkastelua on toteutettava useiden eri oikeudenalojen näkökulmasta⁵.

Metodeina hyödynnetään historiallista tulkintaa, sillä tämän työn oikeudellisen ongelman ymmärtämiseksi on oleellista arvioida lainsäädännöllistä historiaa. Lain esityöt korostuvat työn rakentamisessa. Lisäksi hyödynnetään myös systemaattista tulkintaa, sillä lainsäädännön ymmärtäminen vaatii myös muiden oikeuslähteiden vertailua ja yleisiä oppeja.

Tulkintamenetelmiä rajaamalla voidaan saavuttaa keskeinen tapa lähestyä tutkimuksen analysointia ja johtopäätöksiä.⁶ Lainopissa on hyödynnettävä myös oikeudellista argumentaatiota, jolla tarkoitetaan lukijan vakuuttaminen tiedon oikeudellisuudesta oikeuslähteitä hyväksi käyttäen. Oikeudellisella argumentaatiolla tulkitusta ja vertaillusta

⁵ Määttä 2010. 54

⁶ Hirvonen 2011. 39, 50-55

tiedosta saavutettua argumentaatiota perustellaan. Lakien sisältöä tulkittaessa hyödynnetään tässä tutkimuksessa lainsäädännöllistä kielenilmaisua ja lainsäädännön tarkoitusta.⁷

Laki julkisen tiedon hallinnasta (906/2019) ja Turvallisuusselvityslaki (726/2014) toimivat pääasiallisina lähteinä tälle tutkimukselle. Molemmat lait ovat keskeisessä roolissa ymmärtämään tiedonhallintalain ja turvallisuusselvityslain suhteita sekä säädettyjä velvoitteita hyvinvointialueelle. Näiden kahden lain keskinäistä vaikutusta ei ole tutkittu aikaisemmin velvoitteiden selkeyden vuoksi erillään, joten tässä tutkimuksessa keskitytään avaamaan lailliset velvoitteet ja analysoimaan tutkimuksen lopussa niiden suhdetta. Keskeisessä asemassa on lisäksi hallitusten esitykset molemmista laeista, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetukset ja suositukset, sekä sisäministeriön asetukset ja suositukset.

1.4 Tietoperusta ja aiheen rajaus

Tietoperusta koostuu oikeudellisesta viitekehyksestä käsittäen tiedonhallintalain, turvallisuusselvityslain ja lain hyvinvointialueesta. Edellä mainitut teemat avataan teoreettisesti laajempina kokonaisuuksina, mutta sisältöä tarkastellaan ensisijaisesti lakien pohjalta, jotta lakien suhdetta ja lakisääteisiä velvoitteita voidaan verrata toisiinsa. Lisäksi tietoperustan aiheissa hyödynnetään asetuksia, suosituksia ja hallituksen esityksiä.

Turvallisuusselvityksiä on kahdenlaisia, yritykselle tai henkilölle toteutettavia turvallisuusselvityksiä. Tämän tutkimuksen tietoperustassa avataan ainoastaan henkilöturvallisuusselvitykset. Jatkossa tässä työssä puhuttaessa henkilöturvallisuusselvityksistä, saatetaan käyttää vaihtelevasti ”turvallisuusselvitys” -termiä, vaikkakin viitataan aina henkilöturvallisuusselvityksiin. Tiedonhallintalaki ei säädä yritysturvallisuusselvityksien toteutuksesta, minkä vuoksi yritysturvallisuusselvityksiä ei käsitellä. Tässä työssä avataan henkilöturvallisuusselvityksien merkitystä, selvityksen sisältöä ja eri selvitystasoja sekä prosessia, joka ympäröi henkilöturvallisuusselvityksien hakemista, saatua lopputulosta ja turvallisuusselvityksen jälkeistä seuranta. Tiedonhallintalaki avataan omassa kappaleessa, jossa rajataan erityisesti pykälän 12 tärkeys tiedonhallintalain ja turvallisuusselvityksien suhteessa kappaleessa 4.2 ja pykälien 13,15 ja 16 vaikutus tiedonhallintalain ja henkilöturvallisuusselvitysten suhteen tulkitsemiseen ja yleiseen kokonaisuuden kappaleessa 4.1. Tiedonhallintalain pohjalta laadittuja tämän työn kannalta sisällöllisesti olennaisia suosituksia avataan myös neljännessä kappaleessa.

---

⁷ Kolehmainen 2016. 116-118

2 HYVINVOINTIALUE

Hyvinvointialueet ovat julkisoikeudellisia yhteisöjä, jotka ovat järjestämisvastuussa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluista 1.1.2023 alkaen. Hyvinvointialueiden perustamisella tavoiteltiin sosiaali- ja terveystalouden palvelujen ja pelastustoimen yhdenvertaisia ja laadukkaita palveluja.⁸ Uudistuksella luotiin 21 hyvinvointialuetta ja viisi yhteistyöaluetta, sekä mahdollistetaan parempi hoitoon pääsy, turvallisuuden ja varautumisen taso sekä keskitetään painopiste sosiaali- ja terveydenhuollon ennaltaehkäisyyn ja peruspalveluiden toimenpiteisiin.⁹ Hyvinvointialue organisaationa käsittää hyvinvointialueen jäsenet, joita ovat hyvinvointialueen asukkaat, hyvinvointialueen kunta, yhteisöt ja säätiöt, joiden kotipaikkana on hyvinvointialueen alueella oleva kunta ja hyvinvointialueella sijaitsevan kiinteän omaisuuden omistajat.¹⁰ Hyvinvointialuekonsernilla tarkoitetaan hyvinvointialuetta ja hyvinvointialueen tytäryhteisöjä. Tytäryhteisöä on yhteisö, johon hyvinvointialueella on kirjanpitolain (1336/1997) 5 § tai 6§:n 2 momentin tarkoitettu määräysvalta.¹¹

Hyvinvointialueiden toiminnasta säädetään laissa hyvinvointialueesta (611/2021), jossa luodaan edellytykset itsehallinnolliselle alueelle, joka on kuntia suurempi hallintoalue. Laissa säädetään asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista hyvinvointialueen toimintaan sekä toiminnan suunnitelmallisuudesta, taloudellisesta kestävydestä ja edellytyksistä tukea asukkaiden hyvinvointia.¹² Hyvinvointialueet edistävät ja seuraavat hyvinvointia ja hyvinvointialueiden kuntien asukkaiden terveyttä lakisääteisten vastuunsa täyttämiseksi tarkastelemalla vaikuttavia tekijöitä ja toteutettuja toimenpiteitä, sekä raportoivat näistä havainnoista.¹³ Laissa hyvinvointialueesta (611/2021) tueksi on säädetty laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021). Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä on osittain täydentämässä hyvinvointialueen järjestämisvastuuta käsitellen erilaisia järjestämisvastuun kokonaisuuksia laajemmin.¹⁴

Järjestämisvastuu kuuluu edellä mainitusti sosiaali- ja terveystalouteen ja pelastustoimeen. Sosiaali- ja terveystaloudet kattavat useita erilaisia palveluita, joita ovat muun muassa perusterveydenhuolto, sosiaalihuolto, lasten, nuorten ja perheiden palvelut, vammaispalvelut, oppilashuolto, pelastustoimi, ensihoito, mielenterveys- ja päihdepalvelut, työikäisten palvelut.¹⁵ Järjestämisvastuusta säädetään Laissa hyvinvointialueesta (611/2021) ja hyvinvointialueiden täytyy lakisääteisesti huolehtia asukkaiden oikeuksista,

---

⁸ HE 241/2020

⁹ Sosiaali- ja terveysministeriö 2023

¹⁰ Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 3 §

¹¹ Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 4 §

¹² Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 1-2 §

¹³ Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 7 §

¹⁴ Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 1-4 §

¹⁵ Sosiaali- ja terveysministeriö 2023

palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta. Palveluiden ja muiden toimenpiteiden suhteen hyvinvointialueen velvollisuutena on varmistaa palveluiden järjestäminen yhdenvertaisesti, laadukkaasti, ohjata ja valvoa tuotantoa, valita tuottamistapa ja tarpeen mukaisesti käyttää viranomaiselle kuuluvaa toimivaltaa. Palvelujen tarjoamisen lakisääteisyys ulottuu kaikkiin yhteiskunnallisissa tilanteisiin. Hyvinvointialueet ovat velvoitettuja lakisääteisesti huolehtimaan palveluiden tarjoamisesta myös poikkeusoloissa. Varautumisvelvollisuus velvoittaa hyvinvointialueita toimenpiteisiin, joilla varmistetaan tehtävien hoitaminen mahdollisimman hyvin poikkeusoloissa. Tällaisia toimenpiteitä ovat valmiussuunnitelmien laatiminen, poikkeusolotilanteen etukäteisvalmistelut ja muut poikkeusoloissa toimintaa helpottavat toimenpiteet.¹⁶

Hyvinvointialueella päätöksenteosta vastaa aluevaaleissa valittu aluevaltuusto. Aluevaltuuston lisäksi hyvinvointialueen pakollisia toimielimiä ovat aluehallitus ja tarkastuslautakunta. Aluevaltuusto päättää hyvinvointialuestrategiasta, hyvinvointialueen talousarviosta, taloussuunnitelmasta ja hallintosäännöstä, konserniohjeesta, omistajaohjauksen periaatteesta sekä tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta.¹⁷ Aluevaltuuston toimikausi on neljä vuotta ja valtuutettujen määrä suhteutetaan hyvinvointialueen asukaslukuun, vaihdellen 59-89 välillä. Aluevaltuuston tehtävä on hyvinvointialuejohtajan valitseminen.¹⁸ Hyvinvointialuejohtaja johtaa hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta hallintoa.¹⁹ Aluevaltuuston ohella keskeisessä asemassa on aluehallitus, joka valitaan aluevaltuuston toimesta. Aluehallitus johtaa hyvinvointialueen toimintaa, hallintoa ja taloutta²⁰, sekä laajemmista kokonaisuuksista, jotka säädetään laissa hyvinvointialueesta (611/2021) pykälässä 43.

Hyvinvointialueiden organisaatiokaaviot voivat vaihdella hyvinvointialueiden vastuualueiden vaihtelevuuksien vuoksi esimerkiksi lautakuntien ja neuvottelukuntien osalta, mutta pääasiallisesti rakenne on sama. Jokaisella hyvinvointialueella on oltava luottamusmiehiä edustuksellisen demokratian toteutumiseksi.²¹ Alla kuvattu organisaatiokaavio avaa Päijät-Hämeen hyvinvointialueen toiminnan kokonaisuutena. Tämän tutkimuksen kannalta keskeisintä on tarkastella hyvinvointialueen johtajan alla työskentelevät kokonaisuudet ja yksiköt.

¹⁶ Valmiuslaki (1552/2011) 12 §

¹⁷ Valtiovarainministeriö, Päätöksenteko hyvinvointialueella 2023

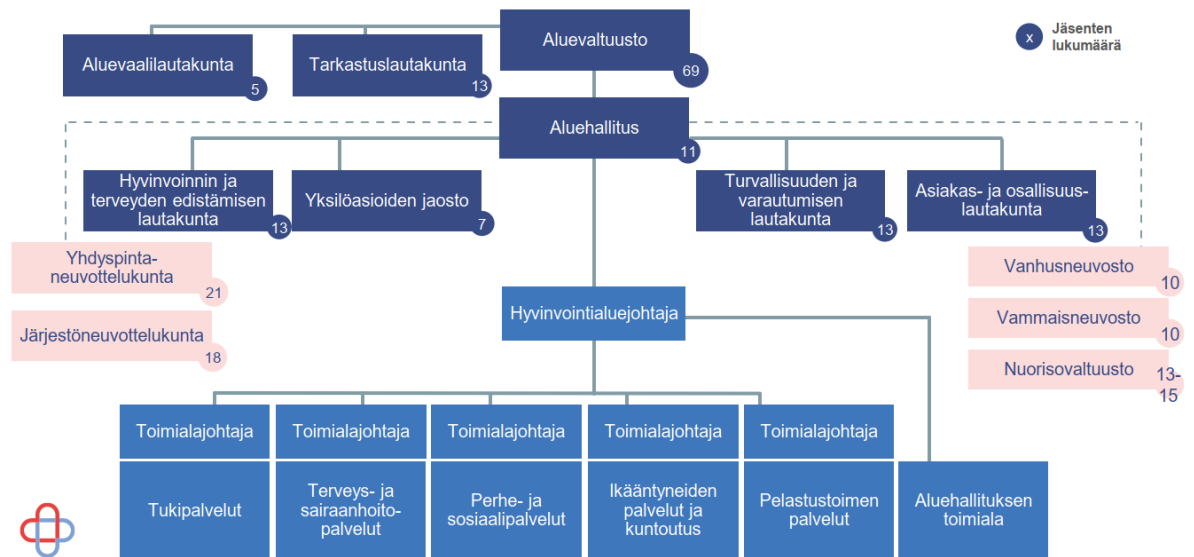
¹⁸ Niemivuo 2022. 314

¹⁹ Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 42 §, 45 §

²⁰ Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 42 § mom. 2

²¹ Niemivuo 2022. 329

Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Kuvio 2 Päijät-Hämeen hyvinvointialueen organisaatiokaavio (Päijät-Hämeen hyvinvointialue 2023)

Organisaatiokaaviossa alimman sinisen rivin toimialat ovat keskeisessä tarkastelun asemassa. Toimialat käsittävät palvelualueen, jonka alaisesti toimii palvelualueesta riippuen useita palveluyksiköitä. Tukipalvelut koostuvat viidestä palvelualueesta: tukipalveluiden johdosta (palveluyksikköinä hanketoimisto, viestintä, riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen), ICT-tietohallinnosta, henkilöstöhallinnosta, toimitiloista (palveluyksikköinä kiinteistöpalvelut, rakennuttamispalvelut, kunnossapitopalvelut ja tilasuunnittelu-palvelut) ja erillispalveluista (palveluyksikköinä kohdennetut palvelut, toimistopalvelut ja välinehuolto).

Hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut jakautuvat kolmelle eri toimialalle, joita ovat terveys- ja sairaanhoitopalvelut, perhe- ja sosiaalipalvelut sekä ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus. Terveys- ja sairaanhoitopalvelun palvelualueita ovat operatiivinen tulosalue, medisiininen tulosalue, Akuutti 24, diagnostiset palvelut, lääkehuolto, avosairaanhoito, suun terveydenhuolto ja sotepalveluiden kumppanuusjärjestelyt. Ikääntyneiden palvelut ja kuntoutustoimialan palvelualueilla vastataan asiakasohjauksesta, kotiin vietävistä palveluista, asumispalveluista, kuntoutuksesta ja lisäksi on geriatrinen osaamiskeskus. Perhe- ja sosiaalipalveluiden toimialan

palvelualueisiin kuuluvat lapsiperhepalvelut, työikäisten palvelut ja sosiaalihuollon päivystyspalvelut, psykososiaaliset palvelut, vammaispalvelut ja toimialan johto.²²

Pelastustoimen palvelut siirtyivät organisaation piiriin edellä mainitusti 1.1.2023. Pelastustoimi vastaa pelastustoiminnasta, onnettomuuksien ennaltaehkäisystä ja varautumisesta erilaisiin häiriö- ja poikkeustilanteisiin.²³ Pelastustoimen toimiala koostuu neljästä palvelualueesta, pelastustoiminta (pelastuspalvelut, hälytys- ja viestijärjestelmät, osaamisen hallinta, toimintakyky ja palvelutaso, väestönsuojelu ja varautuminen), onnettomuuksien ehkäisy (mm. asumis- ja hoivaturvallisuus), ensihoito/PELA (ensihoitopalvelut ja TKI-yksikkö), tekniset tukipalvelut (huoltopalvelut ja muut tukipalvelut).²⁴

Hyvinvointialueet pitävät huolta lainsäädännöltä veloitettujen toimenpiteiden toteutuksesta, sekä yleisesti hyvinvointialueen kuntien asukkaiden hyvinvoinnista ja ohella palveluiden saatavuudesta.²⁵ Organisaation keskeytyksettömän toimimisen varmistamiseksi hyvinvointialueet pitävät huolta toiminnan jatkumisesta häiriö tai poikkeustilanteissa säädetyn varautumisveloitteen vuoksi.²⁶

---

²² Päijät-Hämeen hyvinvointialue 2023

²³ Päijät-Hämeen pelastuslaitos 2023

²⁴ Päijät-Hämeen hyvinvointialue 2023

²⁵ Soteuudistus 2023

²⁶ Laki hyvinvointialueesta 150§

3 HENKILÖTURVALLISUUSSELVITYKSET

Henkilöturvallisuusselvityksien keskeinen ja olennaisin tehtävä on arvioida henkilöiden luotettavuutta ja ehkäistä yhteiskunnan haavoittuvuutta tarkastelemalla henkilöstä rekisteröityjä tietoja sekä vahvistaa yritysten turvallisuusjärjestelyjä ja suojata merkittäviä yksityisiä taloudellisia etuja. Henkilöturvallisuusselvityksellä pyritään selvittämään henkilön taustaa hänen nuhteettomuuden ja luotettavuuden varmistamiseksi tarkastamalla onko henkilö syylistynyt rikoksiin tai ollut taloudellisissa vaikeuksissa, jotka voisivat altistaa painostukselle tai epäasialliselle vaikuttamiselle. Henkilöturvallisuusselvitys täydentää organisaation turvallisuusjärjestelyjä ja riskienhallintaa. Henkilöturvallisuusselvityksistä säädetään turvallisuusselvityslaisa (726/2014).²⁷

Organisaation täytyy hakeutua Suojelupoliisin asiakkaaksi turvallisuusselvitysten laatimisen edellytyksenä. Turvallisuusselvityksiä tehdään vain organisaatiolle, jonka toiminta voi liittyä turvallisuusselvityslain ensimmäiseen pykälään.²⁸ Turvallisuusselvityslain ensimmäisen pykälän mukaan turvallisuusselvityksillä on tarkoitus ennakolta ehkäistä toimintaa, joka voi vahingoittaa Suomen valtion turvallisuutta, maanpuolustusta, Suomen kansainvälisiä suhteita, yleistä turvallisuutta tai muuta niihin verrattavaa yleistä etua tai merkitsevää yksityistä taloudellista etua.

Suojelupoliisin turvallisuusselvitysasiakkaaksi hakeutumisen ehtona ovat hakijan toimenpiteet yleisen turvallisuuden tilasta takaamiselle organisaatiossa. Tällaisia ovat toimitilojen ja tietojärjestelmien suojaaminen sekä muiden asianmukaisten toimenpiteiden toteuttaminen.²⁹ Turvallisuusselvitysasiakkaaksi hakeutuvalta organisaatiolta vaaditaan selvitys organisaation turvallisuuden tilasta ja toimenpiteistä turvallisuuden tilan ylläpitämiseksi. Selvityksen epäselvyys tai puutteellisuus voi johtaa asiakkaaksi hakeutumisen hylkäämiseen toistuvasti. Henkilöturvallisuusselvityksien on tarkoituksena olla osana tietoturvaluustoimenpiteitä, jonka vuoksi turvallisuusselvitysasiakkaaksi hakevan organisaation tai yrityksen turvallisuusprosessien, tietoturvaluustoimenpiteiden ja turvallisuussuunnitelmien täytyy olla ajantasaisia, ennalta järjesteltyjä ja jatkuvan tarkastelun kohteen alaisia.³⁰

---

²⁷ Suojelupoliisi, Miksi turvallisuusselvityksiä tehdään. 2023

²⁸ Suojelupoliisi, Haluaako organisaatiosi turvallisuusselvitysasiakkaaksi? 2023

²⁹ Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 18 §

³⁰ Suojelupoliisi, Haluaako organisaatiosi turvallisuusselvitysasiakkaaksi? 2023

3.1 Henkilöturvallisuusselvityksien historiaa

Henkilöturvallisuusselvityksiä ei ole laadittu nykyisellä mallilla kuin vuoden 2015 henkilöturvallisuusselvitysuudistuksen myötä. 1980-luvulla henkilöturvallisuutta koskevat tiedot luovutettiin viranomaisille ja/tai yhteisöille sisäasiainministeriön antaman päätöksen perusteella. Vuodesta 1995 Suojelupoliisi on antanut tietoja viranomaisille ja yhteisöille henkilörekisteristä annetun lain (509/1995) 23 §:n nojalla. Vuonna 1995 astui voimaan myös poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa annettu laki (1251/1995).³¹

Laki turvallisuusselvityksistä (177/2002) astui voimaan 1.9.2002 ja korvasi aikaisemmat menettelytavat. Ohella astui voimaan 1.7.2004 laki kansainvälisistä tietoturvaluotteluvoimista (588/2004). Keskeisinä muutoksina vuoden 2002 uudistuksessa olivat turvallisuusselvityksien kolme eri muotoa, perusmuotoinen, suppea ja laaja, kohteen suostumus sekä rekrytointivaiheessa turvallisuusselvityksestä ilmoittaminen. Erityinen huomio on kohdistunut tietoturvaluuteen vuoden 2001 hallituksen esityksessä turvallisuuslaista. Tietoturvaluustoimen huomioiminen oli hallituksen esityksessä keskiössä, koska tietoturva-asiat olivat yhteiskunnallisesti murroksen vaiheessa. Vuoden 2002 turvallisuusselvityksilain kiinnitettiin jo erityistä huomiota valtion turvallisuuteen, liike- tai ammattisalaisuuksiin ja merkittävään yksityiseen taloudelliseen etuun.³²

Turvallisuusselvitykset laajentuivat koskemaan myös yrityksiä vasta vuoden 2015 turvallisuusselvityslakiuudistuksessa. Uudella turvallisuusselvityksilain keskityttiin lainsäädännön uudistamiseen kansallisen turvallisuuden ja tietoturvaluuden tehostamisen osalta. Selvityksen kohteen oikeudet laajenivat myös uudistuksen myötä.³³ Turvallisuusselvityksien kehityksessä on keskitytty jokaisen uudistuksen myötä kiinnittämään laajemmin huomiota eri puutteiden täyttämiseen lainsäädännössä ja epäkohtien huomioimiseen. Tietoturvaluuteen kiinnittyvä huomio on lisääntynyt hallituksen esityksissä merkittävästi vuosien aikana.

---

³¹ Paasonen, Lindfors & Vainio 2022. s. 964

³² HE 43/2001

³³ HE 57/2013

3.2 Henkilöturvallisuusselvitysprosessin aloitus

Turvallisuusselvitys laaditaan turvallisuusselvityslaisissa määritellyistä tehtävistä. Prosessi alkaa työ- tai virkasuhteen haettavan tehtävän rekrytointi-ilmoituksen julkaisemisesta. Kriittistä on arvioida henkilöturvallisuusselvityksen tarpeellisuutta ennen rekrytointi-ilmoituksen julkaisua. Arviointia varten organisaatioilla ei ole tarkkaa tehtävälustausta, vaan tehtävät on itse määriteltävä lain vaatimusten pohjalta. Rekrytointi-ilmoituksessa on ilmoitettava henkilöturvallisuusselvityksen laatimisen toteutuksesta edellytyksenä palvelussuhteen tai toimeksiantotehtävän täyttämiseen.³⁴ Suorahaussa hakua suorittavan tahon tulisi huolehtia turvallisuusselvityksen ilmoittamisesta haun kohteena olevalle henkilölle ensimmäistä kertaa ollessa kyseiseen henkilöön yhteydessä. Hyvän hallinnon perusteita on noudatettava, kun arvioidaan henkilöturvallisuusselvityksen laatimisen tarvetta tai haastatellaan tehtävään, joka edellyttää henkilöturvallisuusselvityksen laatimista. Hyvän hallinnon perusteita, joita on noudatettava ovat oikeus puolueettomuuteen ja oikeudenmukaisuuteen, jonka vuoksi henkilön esimerkiksi mahdollinen ulkomaalaisuussuhde ei saisi vaikuttaa arvioitaessa henkilön turvallisuusselvityksen laajuutta suppean ja perusmuotoisen välillä.³⁵ Suosituksena on turvallisuusselvityksestä ilmoittaminen viimeistään haastattelutilanteessa, jos ensimmäisellä yhteydenotokerralla ilmoitus on unohtunut.³⁶ Henkilöturvallisuusselvitys on mahdollista teettää palvelusuhdetta tai toimeksiantotehtävää jo suorittavalle. Oikeusministeriön suosituksen mukaisesti kuitenkin viisainta olisi ajoittaa henkilöturvallisuusselvityksen teettäminen palvelussuhteeseen tai tehtävään ottamisen hetkelle.³⁷

Suostumus henkilöturvallisuusselvityksen laatimiseen vaaditaan aina selvityksen kohteelta. Informoimalla henkilöturvallisuusselvityksen laatimisesta hakuilmoituksessa tulee samanaikaisesti ilmaista selvityksen kohteen suostumuksen antamisesta. Suostumus annetaan kirjallisesti suostumusasiakirjalla, täyttämällä Suojelupoliisin hakemus henkilöturvallisuusselvityksestä tai sähköisesti Suojelupoliisin asiointipalvelussa. Suostumusasiakirjan sisällössä tulee ilmi suostumuksen antajan saaneen tiedon turvallisuusselvityksen ja luotettavuuden seurannan tarkoituksesta ja tietojen käytöstä, oikeuksista saada tieto selvityksen sisällöstä ja turvallisuusselvitykseen ja sen seurantaan liittyvästä tietojenkäsittelystä. Suostumusasiakirjan sisällössä voidaan rajata henkilöturvallisuusselvityksen laatimisen laajuudesta. Suostumus voi kattaa kaikki tilanteet, joissa suostumuksessa määritellyn on palvelussuhteen tai tehtävän aikana tarpeellista laatia turvallisuusselvitys tai antaa sen perusteella henkilöturvallisuusselvitystodistus. Laajalla suostumusoikeudella ei tarvitse antaa uutta suostumusta, jos edellinen suostumus kattaa

³⁴ Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 4 §

³⁵ Mäenpää O. 2011. Eurooppalainen hallinto-oikeus s.313

³⁶ Oikeusministeriö 2015. 3.

³⁷ Oikeusministeriö 2015. 8.

kaikki saman hallinnonalantehtävät, jolloin tiedot voidaan hakea tietoturvaluusrekisteristä ilman uutta suostumusta. Suostumus voidaan myös antaa koskemaan kaikkia tietyn hallinnonalan tehtäviä.³⁸

3.3 Henkilöturvaluususselvityksen hakeminen

Henkilöturvaluususselvityksen hakijana toimii selvityksen kohteen työnantaja tai se, jonka antamaa toimeksiantoa tai tehtävää selvityksen kohteen on tarkoitus hoitaa tai jota hän jo hoitaa.³⁹ Pääsääntönä on, että hakijana toimii se taho, jonka etua (tietoja tai tiloja) suojataan. Vain tämä taho voi arvioida mahdollisten tietojen merkityksen suhteessa tehtävässä suojattavaan etuun.⁴⁰ Hakijana voi toimia muu toimija kuin työnantaja tai tehtävän toimeksiantaja, jos selvityksen kohteen turvaluususselvitystä edellytetään kansainvälisen järjestön tai toimielimen säännöissä tai toisen valtion laissa ja selvityksen kohde hoitaa tehtäviä toisessa kansainvälisessä järjestössä, toimielimessä tai toisessa valtiossa tai aloittaa toisessa valtiossa yritystoiminnan.⁴¹

Hakemus käsittää turvaluususselvitystä hakevan yrityksen tai työnantajan tiedot sekä hakemiseen valtuutetun yhteyshenkilön tiedot. Turvaluususselvitys laissa säädetään tiedoista, jotka täytetään henkilöturvaluususselvityshakemukseen.⁴² Henkilöturvaluususselvitystä koskevassa hakemuksessa tulee ilmoittaa selvityksen kohteen henkilötiedot sisältäen nimen, henkilötunnuksen tai syntymäajan ja -paikan, kotikunnan, kansalaisuuden ja ammatin, muutokset nimeen, henkilötunnukseen tai kansalaisuuteen sekä yhteystiedot. Henkilötietojen lisäksi kuvaus virasta tai tehtävästä, johon selvityksen kohde nimitettäisiin tai joita hän jo hoitaa sekä laajat tiedot virasta tai tehtävästä, jotka vaikuttavat edellytyksiin harkita turvaluususselvityksen laatimista. Kuvaus tehtävästä on kriittinen henkilöturvaluususselvityksen laatimisessa, sillä turvaluususselvitys laaditaan tehtäväsidonnaisesti. Tehtäväsidonnaisuudella tarkoitetaan turvaluususselvityksen tietojen vaikutusta suoritettavaan tehtävään, esimerkiksi selvitettävien tietojen laajuuteen ja perusteellisuuteen riippuen turvaluususselvityksen laajuudesta.⁴³ Hakemukseen liitetään tieto siitä, onko selvitettävältä pyydetty tai pyydetäänkö huumausainetestiä, luottotietoja tai

---

³⁸ Oikeusministeriö 2015. 40.

³⁹ Turvaluususselvityslaki (726/2014) 15§

⁴⁰ Oikeusministeriö 2015. 8

⁴¹ Turvaluususselvityslaki (726/2014) 15 §

⁴² Turvaluususselvityslaki (726/2014) 17§

⁴³ Arviointikriteerilautakunta 2020. 30

lääkärintodistusta. Huumausainetestin, luottotietojen tai lääkärintodistuksen pyynnöstä tai teettämisestä säädetään yksityisyyden suojasta työelämässä annetussa laissa (759/2004).

Selvityksen kohteelle haettaessa perusmuotoista tai laajaa henkilöturvallisuusselvitystä liitetään tieto selvityksen kohteen asuinpaikoista ja pitempiaikaisista oleskelupaikoista enintään kymmenen vuoden ajalta. Perusmuotoisessa tai laajassa henkilöturvallisuusselvityksessä liitetään myös vähintään kymmenen vuoden ajalta nimikirjaote tai muu selvitys koulutuksesta ja virka- ja työsuhteista. Henkilöturvallisuusselvitykseen tulee toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä muita tietoja, jotka on otettava huomioon henkilöturvallisuusselvityksen laatimiseen tai henkilöturvallisuustodistuksen toimittamiseen. Hakemus täytetään myös tilanteessa, jossa kohteella on voimassa oleva henkilöturvallisuustodistus. Hakemuksen kautta saadaan selvitys henkilöturvallisuusselvityksen voimassaolosta ja todistus organisaatiolle voimassa olevasta henkilöturvallisuusselvityksestä sekä turvallisuusselvityksen soveltuvuudesta kyseiseen tehtävään.⁴⁴

3.4 Henkilöturvallisuusselvitystasot

Henkilöturvallisuusselvityksiä on kolmea eri tasoa: suppea, perusmuotoinen ja laaja. Henkilöturvallisuusselvitystasoja erottavat Suojelupoliisin käytettävien tietolähteiden laajuus ja selvityksen perusteellisuus. Jokaisessa kolmessa eri tasossa selvityksen kohdetta voidaan tarpeen mukaisesti haastatella.⁴⁵ Tasoon vaikuttavat palvelussuhteen tai toimeksiannon käsiteltävän tiedon, työskentelytilan tai molempien suojauksen taso ja käsiteltävän tiedon tai tilojen sisältö.⁴⁶ Turvallisuusselvityslaisissa säädetään suppean, perusmuotoisen ja laajan työtehtävien palvelussuhteen tai toimeksiantotehtävän suoritukseen kuuluvat tehtävien kuvaukset, käsiteltävän aineiston tai toimitilan kuvaukset. Turvallisuusselvityslaisissa kuvaillaan millaisessa palvelussuhteessa tai toimeksiannossa olisi hyvä hakea henkilöturvallisuusselvitystä, mutta turvallisuusselvityksen hakeminen ja tason arvioiminen jäävät turvallisuusselvitystä hakevan vastuulle.⁴⁷ Henkilöturvallisuusselvityksien laatimisesta ja laatimisen perusteista ei säädetä muissa laissa kuin turvallisuusselvityslaisissa (726/2014).

---

⁴⁴ Supo henkilöturvallisuusselvityshakemus

⁴⁵ Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 23 §

⁴⁶ Suojelupoliisi, Miksi turvallisuusselvitys tehdään? 2023

⁴⁷ Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 19§

Hakemuksen myötä haetaan tietyn tasoista turvallisuusselvitystä. Suojelupoliisi voi kuitenkin käsitellä suppean henkilöturvallisuusselvityshakemuksen perusmuotoisena, jos valtion tai yleisen turvallisuuden vuoksi näin koetaan tarpeelliseksi ja turvallisuuden taso halutaan varmistaa. Suojelupoliisi voi myös toimia toisinpäin ja käsitellä perusmuotoisen suppeana, jos kokee suppean riittävän tehtäväkuvauksen ja muun tiedon pohjalta, eikä perusmuotoisen laatiminen olisi tarpeellista.⁴⁸

SUPPEA

Suppea turvallisuusselvitys mahdollistaa suppeimman tietovarantojen keräämisen selvityksen kohteesta sisältäen henkilön tietojen katsomisen väestötietojärjestelmästä, rikosrekisterin, sakkorekisterin ja liiketoimintakieltorekisterin tarkastamisen, oikeushallinnon tietojärjestelmästä tuomiot ja syyteharkinnassa olevat tai olleet rikosasiat, poliisin henkilörekisterit, Puolustusvoimien pääesikunnan sotilasoikeudenhistoriarekisterin, rajavartiolaitoksen henkilörekisterin, tullin tietojärjestelmät, ammatin- ja elinkeinoharjoittajien toimilupia koskevat rekisterit ja ulkomaalaisrekisterin sekä viisumirekisterin.

Turvallisuusselvityslain 21 pykälässä säädetään tehtävistä, jotka kuuluvat suppean turvallisuusselvityksen piiriin. Asiakirjojen turvallisuusluokittelun suojaustasoihin III-IV luokiteltujen asiakirjojen käsittely tai passien, henkilökorttien tai luotettavuutta vaativien viranomaisten antamien todistuksen käsittelyä pidetään suppean turvallisuusselvityksen perusteena. Asiakirjojen turvallisuusluokittelua käsitellään tämän opinnäytetyön kappaleessa 4.3. Henkilö on turvallisuusselvitettävä, jos henkilö voi toimeksiannolla tai palvelussuhteella päästä suljettuihin tiloihin, joilla voidaan vaarantaa kriittiset maan sisäiset tai ulkoiset liikenneyhteydet tai jos henkilöllä on oikeus päästä tietoliikenneyhteyksien tai sähkön- ja energiantuotannon jatkuvuuden kannalta merkityksellisiin kohteisiin. Henkilö on turvallisuusselvitettävä myös, jos hänellä on pysyväluonteiden oikeus viranomaisen yleisöltä suljettuihin tiloihin, joissa käsitelty tai saatavilla oleva tieto on oikeudettomalla käytöllä valtion turvallisuutta tai muuta merkittävää etua vaarantava, ja jos henkilö saa työtehtävällään oikeudet hoitaa itsenäisesti tehtäviä tilassa (tehtävien ollessa rakennus-, asennus-, huolto- tai vartiointitehtävät tai niihin rinnastettavat).

Kaikki työtehtävät, joissa henkilön toimeksianto tai palvelusuhde mahdollistaa biologisen, kemiallisen taikka toksiiniaseena käytettävän aineen suuren määrän haltuun ottamisen, osallistumisen ydinaineiden kuljetukseen tai pääsee ydinlaitoksen, ydinaineen tai

---

⁴⁸ Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 24 §

säteilylähteen käyttö- tai varastointitiloihin taikka saa mahdollisuuden turvallisuuteen vaikuttavien tietojen pääsyyn. Suppean turvallisuusselvityksen teettäminen on edellä mainituissa tilanteissa ehdotonta, sillä tiedoilla tai räjähdysaineiden käsittelyllä sekä kuljetuksella voidaan vahingoittaa laajoja alueita tai suuria ihmismääriä aiheuttaen turvallisuusuhan, jonka ennakointi on ehdotonta.

Suppean turvallisuusselvityksen laatiminen on välttämätöntä, kun henkilö on osallisena merkittävien omaisuus- tai rahavarojen siirtämisessä. Henkilöä pidetään suppean turvallisuusselvityksen alaisena, jos kohteella on oikeus itsenäisesti käsitellä omaisuutta, osallistua rahanvalmistukseen, huolehtia arvokuljetuksista itsenäisesti, tai mahdollisuus siirtää työnantajan tai asiakkaan varoja asemaansa hyödyntämällä. Edellä mainituilla tavoilla voidaan aiheuttaa merkittävää vahinkoa rahoitus- ja vakuutusjärjestelmän luotettavuudelle, tai itse laitokselle tai sen asiakkaalle. Myös muut työtehtävät, jotka altistavat edellä mainittuihin riskeihin kuuluvat suppean turvallisuusselvityksen piiriin.⁴⁹

Suppea turvallisuusselvitys voidaan myös toteuttaa henkilöistä, jotka osallistuvat siviilikriisinhallinnan koulutus- tai harjoitustoimintaan tai siviilikriisinhallintatehtävään (siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetussa laissa 1287/2004), työskentelevät hätäkeskuslaitoksen, poliisi tai pelastustoimen hallinnon johto- tai asiantuntijatehtävissä, hätäkeskuksen päivystystehtävissä tai pelastustoiminnan tehtävissä, valittavana pelastustoimen tai hätäkeskustoiminnan ammatillisiin tutkintoihin johtavaan koulutukseen, pelastustoimen päällystön ammattikorkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen tai rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen koulutukseen, taikka vastaavan hoitajaan, järjestyksenvalvojakouluttajaan, järjestyksenvalvojan, asekouluttajan tai vartijan tai turvasuojaajan tehtäviin valmentavaan koulutukseen.

PERUSMUOTOINEN

Perusmuotoinen henkilöturvallisuusselvitys laaditaan henkilöstä, joka saa oikeuden II-III turvallisuusluokiteltuihin asiakirjoihin tai muuten oikeudet tietoihin, jotka vaarantavat valtion turvallisuutta, maanpuolustusta, kansainvälisiä suhteita, poikkeusoloihin varautumista, väestönsuojelua tai yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja. Perusmuotoisen henkilöturvallisuusselvityksen tietolähteisiin kuuluvat suppean turvallisuusselvityksen tietolähteiden lisäksi Suojelupoliisin tietojärjestelmä, ulosottorekisteri, luottotietorekisteri, pääesikunnan turvallisuustietorekisteri ja poliisin tiedustelujärjestelmä. Perusmuotoisessa turvallisuusselvityksessä tutkitaan suppeasta turvallisuusselvitystä poiketen selvityksen

---

⁴⁹ Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 2§

kohteen elämän eri tekijät, jotka voivat altistaa painostukselle, kiristykselle tai muuten vaikuttaa negatiivisesti selvityksen kohteen päätöksentekoon tai työkykyyn. Perusmuotoisessa selvitetään selvityksen kohteen ulkomaansidonnaisuuksia ja onko kohteella toiseen valtioon sellaisia sidonnaisuuksia, jotka vaikuttaisivat tehtävän suorittamiseen tai altistaisivat painostukselle, lahjomiselle tai muulle epäasialliselle vaikuttamiselle.⁵⁰

Perusmuotoinen turvallisuusselvitys laaditaan eduskunnan kanslian, eduskunnan oikeusasiamiehen, valtiontalouden tarkastusviraston tai tasavallan presidentin kanslian tehtävissä, sekä turvallisuutta vaarantavia asiakirjoja käsittelevistä tai eduskunnan ja sen virastojen toimitiloissa työskentelevistä, sekä erityistä luotettavuutta edellytettävistä valtionjohtoa välittömästi palvelevista tehtävistä. Perusmuotoisen turvallisuusselvityksen piiriin kuuluvat niin ikään tehtävät, joilla voidaan vaarantaa yhteiskunnan välttämättömän infrastruktuurin toimivuus tai kriittisen tuotannon jatkuminen tai toimivaltansa vuoksi mahdollisuudet vahingoittaa viranomaisten toimintaa tai yhteiskunnan perustoimintoja.

Rahoitus- ja vakuutusjärjestelmän vaarantaminen on sekä perusmuotoisen että suppean turvallisuusselvityksen laatimisen perusteena. Kuitenkin perusmuotoisen laatimisen vaatimuksena on vakavan vahingon aiheuttaminen kansantaloudelle tai rahoitus- ja vakuutusjärjestelmän toimivuudelle tai elinkeino toiminnalle. Henkilön ollessa vastuussa turvatarkastuksista, kulunvalvonnasta tai muista turvalvontatoimenpiteistä taikka toteuttaa niitä lentoaseman turvalvotulla alueella tai muuten pääsee itsenäisesti lentoaseman turvalvotulle alueelle, tulee hänet perusmuotoisesti turvallisuusselvittää.

Poliisiammattikorkeakoulun tai rajavartiolaitoksen tehtäviin opiskeleva, puolustushallinnon tehtäviin kouluttautuva, Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelija, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) mukaisen koulutukseen hakeva, maanpuolustusyhdistyksen tehtäviin tai kansainvälisenä yhteistyönä toteutettuun rauhanturvaamis- tai kriisinhallintatehtäviin osallistuminen, taikka ulkoasiainhallinnon tehtäviin valmentavaan koulutukseen osallistuminen toimivat perusteina perusmuotoisen henkilöturvallisuusselvityksen laatimiseen.⁵¹

LAAJA

Laaja turvallisuusselvitys toteutetaan harvoin, erityistä luotettavuutta ja nuhteettomuutta vaadittavissa tehtävissä. Laaja turvallisuusselvitys on sisällöllisesti laajin selvittäen suppean ja perusmuotoisten henkilöturvallisuusselvityksien tietolähteiden lisäksi, selvitettävän

⁵⁰ Suojelupoliisi, Millaisia turvallisuusselvityksiä tehdään 2023

⁵¹ Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 19 §

kohteen perhe- ja sukulaissuhteet, taloudelliset tiedot (varallisuus ja velat, sekä muut sidonnaisuudet), julkiset verotiedot ja selvityksen kohteen suostumuksella tiedot luotto- ja rahoituslaitoksilta. Samassa taloudessa asuville henkilöille tai avio- tai avopuolisolle voidaan teettää perusmuotoinen turvallisuusselvitys. Poikkeuksena laajassa turvallisuusselvityksessä haastattelun kohteena voivat olla myös saman talouden henkilöt heille laaditun perusmuotoisen turvallisuusselvityksen vuoksi.⁵²

Laajan turvallisuusselvityksen hakemiseen vaaditaan perusmuotoisen henkilöturvallisuusselvityksen tavoin enintään viimeisen kymmenen vuoden ajalta selvitys asuinpaikoista ja pitempiaikaisista oleskelupaikoista, sekä vähintään kymmenen vuoden ajalta nimikirjaote tai muu selvitys koulutuksesta ja virka- ja työsuhteista. Laaja henkilöturvallisuusselvitys hakemiseen vaaditaan liitteeksi turvallisuusselvityslain pykälän 28 mukainen henkilötietolomake. Henkilötietolomakkeeseen selvityksen kohde antaa tiedot elinkeinotoiminnasta, taloudellisista sidonnaisuuksista, perhe- ja sukulaissuhteista ja ulkomaansidonnaisuuksista.⁵³

Turvallisuusselvityslaissa säädettyjen tehtävien ja tehtävienkuvauksien lisäksi perusmuotoisen ja suppean turvallisuusselvityksen menettelyn piiriin voidaan turvallisuusselvityslain 22 § mukaisesti. Tällaisiin tehtäviin hyväksytään kahdenlaiset työnkuvat, joissa joko saa käyttöoikeudet työntäjän tai tämän asiakkaan tietojärjestelmiin ja voi oikeudettomalla käytöllä keskeyttää laajamittaisen tuotantotoiminnan tai aiheuttaa muuta merkittävää taloudellista vahinkoa taikka saa käyttöönsä työntäjän tai yhteistyökumppanin liikesalaisuuden tai teknologisen kehittämistyön, jonka oikeudettomalla käytöllä voi aiheuttaa merkittävää taloudellista vahinkoa työntäjälle tai tämän asiakkaalle.⁵⁴ Kuitenkaan pykälää 22 ei sovelleta hyvinvointialueilla.⁵⁵

3.5 Henkilöturvallisuusselvityksen päättäminen

Henkilöturvallisuusselvityshakemuksen käsiteltyä yleissäännön mukaisesti lopputuloksesta ilmoitetaan Suojelupoliisin toimesta henkilöturvallisuusselvitystä hakeneelle toimijalle. Hakijana toimii yleensä selvityksen kohteen työnantaja.⁵⁶ Suojelupoliisi voi ilmoittaa toimijalle suullisesti, jos turvallisuusselvityksen aikana ei ole ilmennyt sellaisia tietoja, jotka olisivat luotettavuuden arvioinnin kannalta merkityksellisiä. Toimijalle annetaan kirjallinen

---

⁵² Suojelupoliisi, Millaisia turvallisuusselvityksiä tehdään 2023

⁵³ Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 17 §

⁵⁴ Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 22 §

⁵⁵ Suojelupoliisi seminaari 14.2.2023

⁵⁶ Oikeusministeriö 2015, 12

selvitys, jos selvityksen kohteen luotettavuuden kannalta arvioitavia tietoja on tullut ilmi selvityksessä.⁵⁷ Turvallisuusselvitys sisältää salassa pidettäväksi säädettyjä tietoja vain siinä laajuudessa kuin on tarpeellista työhönoton arvioimiseksi. Turvallisuusselvityksen laatinut viranomainen ei arvioi sopivuutta virkaan tai tehtävään, henkilön luotettavuutta tai nuhteettomuutta tai muulla tavalla puutu selvityksen kohteen arvioimiseen.⁵⁸ Työhön tai tehtävää ottamista varten haetun turvallisuusselvityksen lopputuloksesta tulee ilmoittaa selvityksen kohteelle.⁵⁹ Tulos ja mahdollinen kirjallinen selvitys on ilmoitettava kuitenkin viimeistään päätöksenteon ilmoittamisen yhteydessä.⁶⁰

Hävittämisvelvollisuus kirjalliselle ilmoitukselle on kuusi kuukautta ja henkilö voi tarkastaa turvallisuusselvityksen tiedot aina selvityksen laatineelta toimivaltaiselta viranomaiselta. Rekisteröidyn (selvityksen kohde) tarkastusoikeuden ulkopuolella ovat erityissäännösten perusteella suojelupoliisin toiminnallinen tietojärjestelmä, keskusrikospoliisin epäiltyjen tietojärjestelmä ja pääesikunnan ylläpitämä turvallisuustietorekisteri. Rekisteröidyllä on kuitenkin oikeus tehdä tietosuojavaltuutetulta tarkastuspyyntö itsestä talletettujen tietojen lainmukaisuudesta.⁶¹

Turvallisuusselvitys on voimassa toistaiseksi, enintään 5 vuotta selvityksen laatimisesta.⁶² Turvallisuusselvityslaisa säädetään henkilöturvallisuusselvityksen uusimisen olevan tarpeellista selvityksen kohteen tehtävissä tai olosuhteissa tapahtuneen muutoksen takia taikka kansainvälisen tietoturvaluottelun takia on tarpeellista uusia hakemus.⁶³ Kansainvälisen tietoturvaluottelun alaisiin tehtäviin luetaan esimerkiksi valtionhallinnon virkamiehiä, joiden kansainväliset työtehtävät tarvitsevat turvallisuusselvitystä. Turvallisuusselvitys voidaan uusia myös tilanteessa, jossa se on välttämätöntä julkishallinnon antamien toimeksiantotehtävien takia.⁶⁴ Henkilön työsuhteen päättyessä turvallisuusselvityksen voimassaolon aikana, on organisaation tai turvallisuusselvityksen kohteen ilmoitettava Suojelupoliisille työsuhteen päättämisestä. Jos puolestaan henkilön työnkuva muuttuu olennaisesti, tulee henkilölle hakea uusi turvallisuusselvitys, jossa kuvataan tarkasti uusi työnkuva.⁶⁵

---

⁵⁷ Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 41 §

⁵⁸ Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 43 §

⁵⁹ Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 6 §

⁶⁰ Oikeusministeriö 2015, 4

⁶¹ Oikeusministeriö 2015, 4

⁶² Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 53 §

⁶³ Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 54 §

⁶⁴ HE 57/2013 vp

⁶⁵ Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 55 §

3.6 Nuhteettomuuden ja luotettavuuden seuranta

Suojelupoliisi toteuttaa nuhteettomuuden ja luotettavuuden seurantaan turvallisuusselvityksen teetetystä arvioidakseen voidaanko turvallisuusselvitys tai turvallisuusselvityksestä annettu todistus pitää voimassa. Tietoihin voidaan yhdistää henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) mukaisesti.⁶⁶ Suojelupoliisilla on oikeus yhdistää poliisiasiain tietojärjestelmän osarekisterit sekä rikosasioiden vireilläolo- ja ratkaisutiedot, jotka sisältyvät oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmään.⁶⁷ Nuhteettomuuden ja luotettavuuden seurannalle vaaditaan turvallisuusselvityslain mukainen kohteen suostumus. Suostumus annetaan samaisesti, kun annetaan suostumus turvallisuusselvityksen teettämiseen.⁶⁸

Suojelupoliisille saa tiedon turvallisuusselvitetystä henkilöstä, joka on epäiltynä rikoksesta tai katsotaan tuomioistuimen päätöksellä syyllistyneen rikolliseen tekoon. Suojelupoliisin kuuluu arvioida vaikuttaisiko teko turvallisuusselvitustodistuksen antamiseen tai turvallisuusselvityksen sisältöön. Arviointiin vaikuttavat Suojelupoliisin oma arviointi ja vaikutus erityisesti laadittuun henkilöturvallisuusselvitykseen. Tieto rikosepäilystä tai rikollisesta teosta analysoidaan turvallisuusselvityslain 52 pykälän 5 momentin asettamien vaatimuksien perusteella. Ensin varmistus siitä, ettei turvallisuusselvityslain 32 § mukaisia tietoja sovelleta arvioimiseen. Turvallisuusselvityslain 32§ säättää millaiset tiedot ovat käyttörajoitettuja henkilöturvallisuusselvitystä laatiessa, sekä millä ehdoilla voidaan käyttää esitutkinnassa tai syyttäjällä vireillä olevia asioita. Varmistuksen jälkeen voidaan soveltaa muita turvallisuusselvityslain 52 § mukaisia toimenpiteitä.⁶⁹

Ensisijaisesti tieto haetaan organisaatiolta tai yritykseltä, toimiiko kyseinen selvityksen kohde vielä asianomaisen työnantajan, toimeksiantajan tai oppilaitoksen kanssa ennen selvityksen kohteen kuulemista tai yhteydenottoa henkilöturvallisuusselvitystä hakeneen kanssa. Selvityksen kohdetta kuullaan aina tämän kaltaisessa tilanteessa ennen ilmoitusta toimijalle, joka on hakenut selvityksen kohteelle henkilöturvallisuusselvitystä. Tilannekohtaisesti arvioidaan nuhteettomuuden ja luotettavuuden seurannassa ilmi tulleen tiedon merkittävyydestä työn suoriutumisen ja luotettavuuden suhteen, eikä tietoa välttämättä ilmoiteta työnantajalle, toimeksiantajalle tai oppilaitokselle. Tiedon ollessa merkityksellinen ja ilmoitusvelvollisuuden täyttyessä turvallisuusselvityksen hakijalle, kuuluu selvityksen kohteen haastattelu suorittaa ennen kyseistä toimenpidettä kohteen oikeusturvan takaamiseksi.⁷⁰

---

⁶⁶ Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 51 §

⁶⁷ HE 57/2013 vp

⁶⁸ Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 5 §

⁶⁹ Turvallisuusselvityslaki (726/2014) 32 §

⁷⁰ HE 57/2013

Tietyistä tuomioistuimen ratkaisuksista ilmoitetaan suoraan virkamiehen ja kunnallisen viranhaltijan työnantajalle. Seuraamus nuhteettomuuden ja luotettavuuden seurannassa ilmenneestä tiedosta sovelletaan virkamiesten kohdalla valtion virkamieslakia (750/1994), kunnallisesta viranhaltijasta annettua lakia (304/2003) sekä työsopimuslakia (55/2001).⁷¹ Virkamies voidaan pidättää työtehtäviensä suorittamisesta rikossyytteen tai sen edellyttämien tutkimusten ajaksi, jos näillä on vaikutusta virkamiehen edellytyksiin hoitaa tehtävänsä.⁷²

4 TIEDONHALLINTALAKI

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (jälj. Tiedonhallintalaki) on vuonna 2019 voimaan astunut yleislaki, jolla tavoitellaan julkisessa hallinnossa käsiteltävän tiedon yhdenmukaista ja tietoturvallista käsittelyä. Lailla määritellään tiedon elinkaaresta julkisessa hallinnossa.⁷³ Tiedonhallintalaki mahdollistaa viranomaisten tietojärjestelmien ja tietovarantojen

---

⁷¹ HE 57/2013

⁷² Valtion virkamieslaki (750/1994) 40 §; Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta (304/2003) 47 §

⁷³ Eduskunta 2019

yhteensopivuuden sekä laadukkaan palvelun tarjoamisen asiakkaille.⁷⁴ Tiedonhallintalaki korvasi lain hyvän tiedonhallintatavan noudattamisesta, osittain sisältäen samoja raameja tietoturvalleille ympäristöille, työprosessien ja tietoaisteistojen käsittelyprosessista ja valtionhallinnon riskien torjunnasta.⁷⁵ Tiedonhallintalaki toimii vahvasti osana lakien kokonaisuutta. Kokonaisuuteen sisältyy alla olevan kuvion mukaisesti laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999, jälj. julkisuuslaki), arkistolaki (831/1994), laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (306/2019, jälj. digilaki), hallintolaki (434/2003) ja laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003).

Kuvio 3 Tiedonhallintalaki kokonaisuuteen suhteutettuna (Valtiovarainministeriö 2019)

Tiedonhallintalaki on luotu yhtenäistämään ja selkeyttämään tiedonhallintaa koko julkisessa hallinnossa ja erityisesti edistämään tietosuoja, tietoturvaluutta, tietoaisteistojen vastuullista hyödyntämistä ja julkisuusperiaatteen toimimista.⁷⁶ Julkisuusperiaatteella tarkoitetaan perustuslain 12 § 2 momentin: ”viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta”.

⁷⁴ HE 284/2018

⁷⁵ HE 57/2013 Ks. myös. HE 284/2018

⁷⁶ Kuntaliitto 2019

4.1 Tiedonhallintalain säätämät tietoturvallisuusvelvoitteet

Turvallisuuden varmistamiseksi tiedonhallintalaissa käsitellään yleisiä edellytyksiä tietoaineistoille ja tietojärjestelmille sekä kyseisten tietojen tietoturvallisuuteen, turvallisuuden varmistamiseen ja käyttöoikeuksien seurantaa. Tiedonhallintalain pykälät 13, 15 ja 16 käsittelevät yleisiä toimenpiteitä varmistaakseen tietoturvallisuuden organisaatiossa ja erilaiset vaatimukset ja toimenpiteet tietoturvallisuuden tason varmistamiseksi. Tiedonhallintalain pykälässä 13 säädetään yleisistä edellytyksistä turvallisuuden tason varmistamiseksi ja toimenpiteistä, joita tiedonhallintayksiköiden tulee huomioida tiedonhallinnassa ja tietoturvallisen ympäristön ylläpitämisessä. Tietoturvaluustoimenpiteitä ovat esimerkiksi fyysisen turvallisuuden, laitteiden ja ohjelmistoturvallisuuden ja tietoaineistoturvallisuuden varmistaminen. Riskienhallintaa korostetaan tiedonhallintalaissa ja erityisen tärkeää on toteuttaa riskiarvioita ja mitoittaa tietoturvaluustoimenpiteitä näiden arvioiden pohjalta. Riskienarviointi on koko elinkaaren mittaista ja tiedonhallintayksikön vastuulla.⁷⁷

Turvallisuutta varmistetaan lisäksi erilaisilla tietoturvaluustoimenpiteillä. Tietoaineistojen turvallisuutta tulee varmistaa suojaamalla ne toimitiloissa turvallisesti ja käsiteltävä toimitiloissa, jotka ovat riittävän turvallisia luottamuksellisuuteen, eheyteen ja saatavuuteen liittyvien vaatimusten toteuttamiseksi.⁷⁸ Tietoaineistojen muuttumattomuutta on varmistettava riittävästi. Muuttumattomuuden varmistamisen tavoista ei kuitenkaan säädetä, vaan viranomaiset harkitsevat muuttumattomuuden varmistamiselle.⁷⁹ Viranomaisen on varmistettava tietoaineiston alkuperäisyys, ajantasaisuus ja virheettömyys, sekä saatavuus ja käyttökelpoisuus. Tietoaineistojen saatavuutta on rajoitettava vain, jos laissa on erikseen rajoitettu tietoaineiston tiedonsaannista tai käsittelyoikeuksista. Tietoaineistoja rajataan henkilötietojen ja salassa pidettävien tietojen kohdalla sekä asianmukaisesti varmistetaan toimenpiteet kyseisten tietojen käsittelyyn. Tietoaineistoja pitää suojata teknisiltä ja fyysisiltä vahingoilta sekä arkistoida tarvittavilta osin. Arkistoinnissa noudatetaan yleistä tietosuojaa-asetusta, tietosuojalakia ja arkistolakia.⁸⁰

Tietojärjestelmien käyttöoikeuksia on hallinnoitava ja määriteltävä käyttotarpeiden mukaisesti. Käyttöoikeuksia on pidettävä ajantasaisina vastamaan käyttäjien tehtäviä ja tehtävien käyttotarpeita. Viranomaiset määrittelevät käyttöoikeuksista.⁸¹ Käyttöoikeuksien seuranta, tietojärjestelmien ylläpito ja vastuualueet tulisi määritellä organisaatiossa

⁷⁷ HE 284/2018 13 §

⁷⁸ Tiedonhallintalaki (906/2019) 15 §

⁷⁹ HE 284/2018 15 §

⁸⁰ HE 284/2018

⁸¹ Tiedonhallintalaki (906/2019) 16§

tiedonhallintamallissa. Erityisen tärkeää on varmistus oikeanmukaisista käyttöoikeuksista ja estää mahdollisuus laajempaan tarkasteluun kuin työtehtävissä olisi tarpeellista.⁸²

4.2 Turvallisuusselvitykset osana tietoturvaluutta

Turvallisuusselvityksistä on säädetty Tiedonhallintalain 12 § seuraavasti:

”Tiedonhallintayksikön on tunnistettava ne tehtävät, joiden suorittaminen edellyttää sen palveluksessa olevilta tai sen lukuun toimivalta henkilöiltä erityistä luotettavuutta. Henkilöturvallisuusselvityksen laatimisen edellytyksistä säädetään turvallisuusselvityslaissa (726/2014). Työnantajan oikeudesta selvittää työntekijän luotettavuuden arvioimiseksi häntä koskevat luottotiedot ja käsitellä huumausainetestejä koskevia tietoja säädetään yksityisyyden suojasta työelämässä annetussa laissa (759/2004)”⁸³. Pykälässä 12§ mainittuja tiedonhallintayksiköjä on tiedonhallintalain 4 § mukaisesti valtion virastot ja laitokset, tuomioistuimet ja valitusasioita käsittelemään perustetut lautakunnat, eduskunnan virastot, valtion liikelaitokset, hyvinvointialueet, hyvinvointiyhtymän, kunnat, kuntayhtymät, itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset sekä yliopistolaissa tarkoitetut yliopistot sekä ammattikorkeakoululaissa tarkoitetut ammattikorkeakoulut.⁸⁴

Kyseisen pykälän tavoitteena on säätää organisaatioiden turvallisuusselvityksien toimivuudesta ja velvoitteista. Tiedonhallintayksikön tulee tunnistaa tehtävät, joiden suorittamiseen edellytetään erityistä luotettavuutta ja huolehtia turvallisuusselvityksien teettäminen henkilöistä, jotka suorittavat kyseisiä tehtäviä. Turvallisuusselvityksien teettämisen arvioimisesta säädetään turvallisuusselvityslaissa, joten tiedonhallintayksikön tulisi turvallisuusselvityslain säädösten mukaisesti arvioida tehtävien käsittelemän tietoaaineistojen kriittisyyttä ja turvallisuusselvityksen tarpeellisuutta. Tiedonhallintayksiköltä ei kuitenkaan veloiteta tiedonhallintalain 12§ perusteella teettämään luotettavuusarviointeja työntekijöilleen.⁸⁵

Turvallisuusselvityksillä varmistetaan organisaation riskienhallintaa ja tietoturvaluutta suunnittelua. Tässä kappaleessa ja kappaleessa 4.1. käsitellyt teemat keskittyvät tiedonhallintalain pykäliin 12 - 17§, joiden noudattaminen on tullut pakolliseksi tiedonhallintalain siirtymäsäännösten mukaisesti 1.1.2023. Tämän vuoksi näiden teemojen käsittely on ajankohtaista tämän opinnäytetyön tuottamisen aikana.⁸⁶

⁸² HE 284/2018; Tiedonhallintalaki (906/2019) 16 §

⁸³ Tiedonhallintalaki (906/2019) 12 §

⁸⁴ Tiedonhallintalaki (906/2019) 4 §

⁸⁵ HE 284/2018

⁸⁶ Kuntaliitto 2019

4.3 Asiakirjojen turvallisuusluokittelu

Tiedonhallintalain voimaantulon myötä tiedonhallintalaissa säädetiin asiakirjojen turvallisuusvelvoitteista ja turvallisuusluokitellusta, jonka tueksi valtioneuvosto säätöi asetuksesta asiakirjojen turvallisuusluokittelusta valtioneuvoston (1101/2019, jälj. turvallisuusluokitteluasetus). Asetuksessa säädetään asiakirjojen turvallisuusluokittelun perusteista, turvallisuusluokiteltavien asiakirjojen merkinnöistä ja turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen käsittelyn tietoturvallisista toimenpiteistä tiedonhallintalain velvoitteiden pohjalta.⁸⁷ Turvallisuusluokitteluasetuksen lisäksi valtiovarainministeriö julkaisi suosituksen turvallisuusluokiteltavien asiakirjojen käsittelystä (2021:5) ja tätä täydentävän suosituksen turvallisuusluokiteltavien asiakirjojen käsittelystä pilvipalveluissa (2022:4). Suositukset yhdessä ohjeistavat tiedonhallintalain 18 § ja turvallisuusluokitteluasetuksen vaatimuksien noudattamisesta. Suositukset toimivat turvallisuusluokitusta käyttävien viranomaisien tukena ja on jatkuvan päivityksen kohteena tarpeellisuuden mukaan.⁸⁸

Turvallisuusluokitteluasetuksessa tarkoitetaan tiedonhallintalain 18 pykälän 1 momentissa säädettyjä salassa pidettäviä asiakirjoja. Turvallisuusluokittelu on välttämätön asiakirjoille, joiden oikeudeton käyttö tai oikeudeton sisällön jakaminen voi aiheuttaa vahinkoa Suomen turvallisuudelle. Turvallisuusluokittelun asiakirjan tulee lisäksi olla säädetty viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) 24 § 1 momentin kohdissa 2,5 tai 7-11.⁸⁹ Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain asiakirjat koskettavat asiakirjoja, jotka vaarantaisivat Suomen suhdetta toisiin valtioihin tai kansainvälisiin järjestöihin, vaarantaisivat valtion turvallisuuden ylläpitämistä, yleisesti vaarantaisivat rikoksien ehkäisemistä tai selvittämistä tai vaarantaisivat yleistä järjestystä tai turvallisuutta (poliisin, tullin, vankeinhoitoviranomaisen tai maahanmuuttoviraston asiakirja).

Turvallisuusluokiteltaviin asiakirjoihin kuuluvat myös asiakirjat, jotka vaarantaisivat Maahanmuuttoviraston selvityksien luotettavuutta, asiakirjat, jotka vaikuttavat selvästi rakennusten, rakennelmien, laitosten tai henkilöiden tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyihin tai turvajärjestelyihin, asiakirjoja, jotka koskevat onnettomuuksiin tai poikkeusoloihin varautumista, turvallisuustutkintalain (525/2011) mukaista tutkintaa tai väestönsuojelua.⁹⁰

⁸⁷ Valtiovarainministeriö 2019.

⁸⁸ Tiedonhallintalautakunta 2021. kuvailulehti

⁸⁹ Tiedonhallintalautakunta 2021. 11

⁹⁰ Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) 24 §

Turvallisuusluokat jakautuvat neljään luokkaan niiden sisältävän tiedon ja sen aiheuttaman riskin mukaisesti. Taulukossa 1 kuvataan kansalliset ja EU turvallisuusluokat. EU-turvallisuusluokittelua käytetään kansainvälisissä kirjoissa.

Kansallinen turvallisuusluokka				EU turvallisuusluokka	
Turvallisuusluokka I	TL I	ERITTÄIN SALAINEN	(E)	TRÈS SECRET UE/ EU TOP SECRET	TS-UE/ EU-TS
Turvallisuusluokka II	TL II	SALAINEN	(S)	SECRET UE/ EU SECRET	S-UE/ EU-S
Turvallisuusluokka III	TL III	LUOTTAMUKSELLINEN	(L)	CONFIDENTIEL UE/ EU CONFIDENTIAL	C-UE/ EU-C
Turvallisuusluokka IV	TL IV	KÄYTTÖ RAJOITETTU	(R)	RESTREINT UE/ EU RESTRICTED	R-UE/ EU-R

Taulukko 1 Turvallisuusluokat (Tiedonhallintalautakunta 2021)

Turvallisuusluokan I asiakirjan tietojen oikeudettomalla paljastumisella tai oikeudettomalla käytöllä voidaan aiheuttaa erittäin suurta vahinkoa suojattavalle edulle. Turvallisuusluokan II asiakirjan tietojen paljastuminen voi aiheuttaa merkittävää vahinkoa suojattavalle edulle. Turvallisuusluokan III asiakirjan tietojen oikeudeton paljastuminen tai oikeudeton käyttö voi aiheuttaa vahinkoa ja Turvallisuusluokan IV oikeudeton paljastuminen tai oikeudeton käyttö voi aiheuttaa lievää vahinkoa suojattavalle edulle.⁹¹ Suojattava etu on tiedonhallintalain 18 pykälän 1 momentin edut, joka käsittää maanpuolustuksen, kansainväliset suhteet, rikosten torjunnan, yleisen turvallisuuden, poikkeusoloihin varautuminen, valtion- ja kansantalouden toimivuuden sekä muut niihin rinnastettavat edut, jotka vaikuttavat Suomen turvallisuuteen.

⁹²

4.3.1 Käsittely- ja säilytysalueeturvallisuus

Asiakirjojen säilytys ja turvallisuusalueet määritellään turvallisuusluokitteluasetuksella ja riskienarvioinnilla, jossa arvioidaan fyysisten turvatoimien tarpeellisuutta ja suunnitellaan turvatoimien toteutuksen laajuutta. Riskienhallinnassa otetaan huomioon turvallisuusalueisiin liittyen turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen ympäristö, käsittely- ja säilytyspaikan ympäristö käsittäen rakennuksen ympäristön, sijoittuminen rakennuksessa, tilassa tai rakennuksen osassa, tiedustelupalveluista, rikollisesta toiminnasta ja oman henkilöstön muodostama riski tiedoille ja riskin arviointi.⁹³ Turvallisuusalueet jaetaan fyysisesti hallinnollisiin alueisiin ja

⁹¹ Valtioneuvoston asetus asiakirjojen turvallisuusluokittelusta valtionhallinnossa (1101/2019, jälj. TLa) 3 § 1 mom.

⁹² Tiedonhallintalaki (726/2016) 18 § 1 mom.

⁹³ Tiedonhallintalautakunta 2020, 26

turva-alueisiin. Alueet on määriteltävä tiedonhallintayksikön⁹⁴ toimesta asiakirjojen käsittelyn ja tietojärjestelmien suojaamiseksi. Hallinnolliselle alueelle ja turva-alueelle on säädetty eri turvatoimien vähimmäisvaatimukset ja suositukset, sekä minkä turvallisuusluokan asiakirjoja alueella saa käsitellä tai säilyttää. Turvallisuusalueesta riippumatta alueella on huolehdittava turvallisuusluokitteluasetuksen vähimmäisvaatimuksien toteutuksesta sekä monitasoisesta suojauksesta. Monitasoisella suojauksella varmistetaan yhden suojauksen pettäessä muiden turvatoimenpiteiden vaikutuksen. Monitasoisen suojauksen ovat vahinkoa ennaltaehkäisevät, estävät ja rajaavat toimenpiteet, sekä toimenpiteet varmistamaan vaaran tapahtuessa turvallisuuden tason palauttamisesta.⁹⁵ Hallinnollisen alueen sekä turva-alueen soveltaminen ja vaatimusten toteutus edellyttää kuitenkin tiedonhallintayksiköltä riskienarvioinnin ja turvatoimien soveltamista ennen turvallisuusalueiden rajausta ja määrittelyä.⁹⁶

Hallinnollinen alue käsittää kaikki alueet ja tilat, jotka ovat viranomaisten normaaliin työskentelyyn tarkoitettuja. Hallinnolliselle alueelle voi olla itsenäinen pääsy ainoastaan valtuutetuilta henkilöiltä. Hallinnolliselle alueelle pääsy edellyttää henkilöstön luokitusta ja pääsyä tilaan tai alueelle tiedonsaantitarpeen perusteella ja tarvittaessa turvallisuus selvitystä voidaan edellyttää. Hallinnolliselle alueelle ei vaadita rakenteellisia vaatimuksia tilan tai alueen suojaamiseksi, mutta suosituksessa turvallisuusluokiteltavien asiakirjojen käsittelyssä käsitellään sovellettavia fyysisiä turvatoimia kuten kulunvalvonta, vartiointihenkilöstö ja kameravalvonta.⁹⁷

Turva-alueet ovat hallinnollisia alueita suojatumpia viranomaisten työskentelyyn tarkoitettuja alueita. Turva-alueita ovat esimerkiksi arkistot ja palvelintilat. Turva-alueelle pääsyoikeuden myöntämiselle suositellaan luotettavuuden varmistamista henkilöturvallisuus selvityksellä, mutta vähimmäisvaatimuksena on luotettavuuden varmistaminen jollain menetelmällä. Turva-alueella vierailu on rajoitettua ja vierailijoille täytyy hyväksyttää menettelyohje. Lisäksi turva-alueella tiedon säilyttämistä ja alueen rakenteellisia ominaisuuksia sekä turvallisuusohjeet tulee laatia turvallisuusluokiteltavien asiakirjojen käsittelyn suosituksen mukaisesti. Alueen on vähimmäisvaatimuksien mukaan oltava estetty salakuuntelulta, salaa katselulta ja tunkeutumiselta.⁹⁸

Tietojen säilytyksen rajoituksista ja vaatimuksista on asetuksessa määritelty alla olevan kaavion mukaisesti. Tietojen säilytys lukituissa toimistokalusteissa hallinnollisella tai turva-alueella on sallittua asiakirjoilla KÄYTTÖ RAJOITETTU Eli TL luokka 4, mutta

⁹⁴ Tiedonhallintalaki (906/2019) 4 §

⁹⁵ TLa (1101/2019) 7 §

⁹⁶ TLa (1101/2019) 9 §

⁹⁷ Tiedonhallintalautakunta 2021, 37-38

⁹⁸ Tiedonhallintalautakunta 2021, 41-46

turvallisuusluokat 1-3 ERITTÄIN SALAINEN, SALAINEN ja LUOTTAMUKSELLINEN on säilytettävä turva-alueella esimerkiksi kassakaapeissa tai holvissa. Sähköinen käsittely on turvaluokittelun mukaisesti asetuksessa säädetty, jolloin käsittely hallinnollisella alueella on luokilla 2-4 eli SALAINEN, LUOTTAMUKSELLINEN JA KÄYTTÖ RAJOITETTU sallittua, mutta luokan 1 eli ERITTÄIN SALAINEN asiakirjoja saa käsitellä ainoastaan turva-alueella. Kuvion 3 mukaiset luokittelut ovat asetuksen mukaisia vähimmäisvaatimuksia turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen käsittelystä tai säilytyksestä. Vähimmäisvaatimusten noudattamisen lisäksi riskien arvioinnin suunnittelu ja toteutus on ehdotonta.⁹⁹

Turvallisuusluokka	KÄSITTELY		SÄILYTYS	
	Hallinnollinen alue	Turva-alue	Hallinnollinen alue	Turva-alue
TL I ERITTÄIN SALAINEN	Ei.	Kyllä, jos pääsy tietoihin on suojattu sivullisilta.	Ei.	Soveltuvaksi arvioidussa säilytysratkaisussa.
TL II SALAINEN	Kyllä, jos pääsy tietoihin on suojattu sivullisilta	Kyllä, jos pääsy tietoihin on suojattu sivullisilta.	Ei.	Soveltuvaksi arvioidussa säilytysratkaisussa.
TL III LUOTTAMUKSELLINEN	Kyllä, jos pääsy tietoihin on suojattu sivullisilta.	Kyllä, jos pääsy tietoihin on suojattu sivullisilta.	Ei.	Soveltuvaksi arvioidussa säilytysratkaisussa.
TL IV KÄYTTÖ RAJOITETTU	Kyllä, jos pääsy tietoihin on suojattu sivullisilta.	Kyllä, jos pääsy tietoihin on suojattu sivullisilta.	Soveltuvaksi arvioidussa, lukitussa toimistokalusteessa.	Soveltuvaksi arvioidussa, lukitussa toimistokalusteessa.

Taulukko 2 Valtioneuvoston turvallisuusluokitusasetus tietojen käsittelyn ja säilytyksen peruseriaatteet (Tiedonhallintalautakunta 2021)

5 MENETELMÄ

Teoriapohja ja oikeudellinen viitekehys tuovat laajan kolmiosaisen pohjan tälle työlle ja tutkimukselle. Tämän opinnäytetyön menetelmänä on ongelmakeskeinen lainoppi, ohella tutkimuksellinen kehittämistyö. Ongelmakeskeisen lainopin lähtökohtana on vertailla ja tutkia kerättyä oikeudellista viitekehystä tässä tutkimuksessa valittujen metodien eli tutkimusmenetelmien avulla, jotka ovat historiallinen ja systemaattinen tulkinta. Tässä opinnäytetyössä oikeudellinen viitekehys ja tietopohja koostuvat tiedonhallintalaista, turvallisuusselvityksistä (erityisesti pohjautuen turvallisuusselvityslakiin) ja hyvinvointialue-

⁹⁹ Tiedonhallintalautakunta 2021, 27

organisaatioista (myös lakisääteisiä velvoitteita tutkaillen). Problematiikkana on kolmen eri viitekehyksen osa-alueen soluttaminen ja analysointi, tuottaen tutkimuksellisen kehitystyön tavoin toimeksiantajalle haluttu lopputulos ja selkeys tutkimuskysymykseen. Kysymykseen vastaamalla tutkitaan myös kaikki työssä herännyt informaatio kompleksiin kokonaisuuteen ja tiedonhallintalain toiveiden toteuttamisen noudattamiseksi.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä, nykyinen Päijät-Hämeen hyvinvointialue on laatinut henkilöturvallisuusselvityksiä työntekijöistään kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Hyvinvointialueen turvallisuusselvitysprosessi on hajanainen ja uudistuksen tarpeessa, jonka vuoksi henkilöturvallisuusselvityksistä viestintä ja tiedotus on parantamisen kohteena. Lisäksi Päijät-Hämeen hyvinvointialueella kaivataan uutta ohjeistusta kokonaisuuden täydentämiseksi, erityisesti maailman tilanteen ja turvallisuuden tason tärkeyden vuoksi. Tiedonhallintalain asettamat laaja-alaiset velvoitteet ovat hyvinvointialueella toteutettu, mutta lain vaikutusten tarkasteleminen on tämän opinnäytetyön keskiössä edellä mainittujen menetelmien myötä. Keskeistä on ymmärtää mitä velvoitteita tiedonhallintalaki luo hyvinvointialueen henkilöturvallisuusprosessiin ja kokonaisuuden hahmottamista sekä tekijöitä, jotka ovat vaikuttaneet tämän pisteen saavuttamiseen.

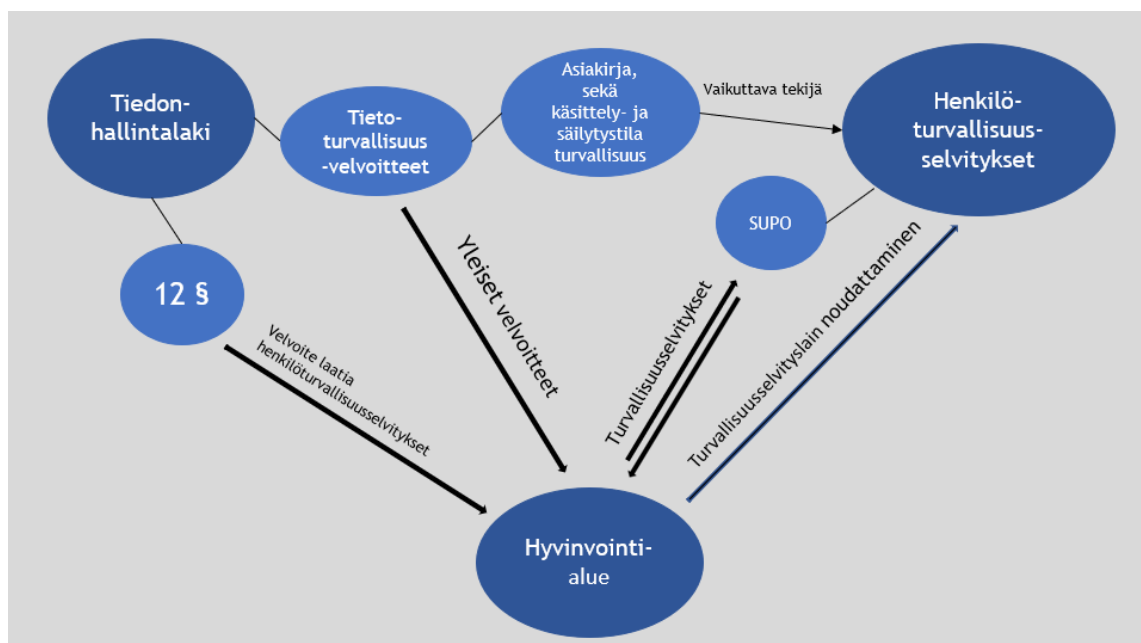
Opinnäytetyössä tarkastellaan ja analysoidaan velvoitteita, joita tiedonhallintalaki luo henkilöturvallisuusselvityksien laatimiselle organisaatiossa. Pohdinnan keskeisenä tuloksena toimii ohjeistus henkilöturvallisuusselvityksistä Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle. Ohjeistuksen lisäksi toimeksiantajalle kuvataan turvallisuusselvitysprosessi helpottamaan prosessin ymmärtämistä ja toimimaan visuaalisena tukena turvallisuusselvityksien kanssa työskenteleville. Prosessi kuvataan Päijät-Hämeen hyvinvointialueen käyttämään IMS (Integrated Management System) -järjestelmään. Ohjeistus toimitetaan hyvinvointialueen käyttöön sähköisessä muodossa, eikä julkaista yleisölle nähtäväksi ohjeistuksen sisältämien arkaluontoisten tietojen takia. Prosessikuvaus liitetään osaksi työtä ja jaetaan kahteen eri prosessikaavioon tämän työn keskeisten tavoitteiden vuoksi. Ohjeistusta ja prosessikaavion toteutusta avataan seuraavissa kappaleissa molempia omissaan.

6 TULKINTA JA ANALYSOINTI

Tiedonhallintalailla halutaan varmistaa tiedon oikeudenmukainen käyttäminen, säilyttäminen ja kulkeutuminen. Henkilöturvallisuusselvitykset käsittävät erilaajuisia turvallisuusselvitysmuotoja, joiden avulla varmistetaan henkilön luotettavuus ja nuhteettomuus. Hyvinvointialue -organisaatio on uusi julkisoikeudellinen yhteisö itsehallinnolla, joka astui voimaan 2023. Tämän kappaleen tarkoituksena on näiden kolmen tekijän yhteisen laajan kokonaisuuden pohtiminen, keskinäisten velvoitteiden analysointi ja

tutkimuksen kysymykseen vastauksen löytäminen: ”Miten tiedonhallintalaki vaikuttaa hyvinvointialue-organisaation henkilöturvallisuusselvitysprosessiin?”.

Tiedonhallintalaki käsittelee tiedonhallintaa ja tietoturvallisuutta, ja näihin vaadittavia toimenpiteitä. Tiedonhallintalain yleinen tavoite ja velvoitteet säätävät hyvinvointialue-organisaation toimintaa. Turvallisuukselvityksistä säädetään tiedonhallintalain 12 pykälässä henkilöturvallisuusselvityksien laatimisesta. Laki säättää julkisten organisaatioiden tai muuten merkittävässä olevien organisaatioiden velvoitteesta varmistaa tietoihin pääsevien yritysten ja henkilöiden luotettavuus. Alla olevasta kuviosta nähdään hahmotelma näiden kolmen tekijän suhteista helpottamaan ymmärtämistä.

Kuvio 4 Analysoinnin kokonaisuus

Tiedonhallintalaki velvoittaa jatkuvaan tietoturvallisuustoimenpiteiden aktiiviseen käyttöön ja seurantaan kuten tietojärjestelmien käyttöoikeuksien valvontaan turvallisuuden varmistamiseksi. Tuloksien pohjalta voidaan päätellä turvallisuusriskejä liittyen jatkuvaan varmistamiseen ja turvallisuuden takaamiseen.¹⁰⁰ Kuvion 3 pohjalta voidaan arvioida uudelleen tiedonhallintalain lisäksi velvoittavia lainsäädäntöjä, jotka tuovat tämän työn kokonaisuuden yhteen. Noudattamalla tiedonhallintalain 12 pykälää ja keskittymällä

¹⁰⁰ Turvallisuukselvityslaki (726/2014) 18 §

yksinomaan kyseisen pykälän sisältöön, hyvinvointialue toteuttaa lainsäädännöllisen veloitteen tunnistamalla luotettavuutta vaativat tehtävät ja laatimalla näissä tehtävissä työskentelevistä henkilöistä turvallisuusselvitykset. Kuitenkin 12 pykälän lisäksi on erityisen tärkeää arvioida tiedonhallintalain velvoitteet samanaikaisesti tietoaineistojen turvallisuudesta, tietoaineistojen ja tietojärjestelmien tietoturvallisuudesta ja turvallisuusluokitteluilla. Tiedonhallintalain 18 § velvoittaa asianmukaisten toimenpiteiden käyttämistä tietoturvallisuuden ja muiden turvallisuusjärjestelyjen toteuttamiseksi sekä suojaamisen tasoa on ylläpidettävä jatkuvasti ja toimitilojen turvallisuudesta on huolehdittava jatkuvasti. Jatkovaa turvallisuuden tasoa voidaan osoittaa esimerkiksi turvallisuussuunnitelmalla ja turvallisuussuunnitelman ylläpitämisellä ja tarkastamisella. Tiedonhallintalain säätämä asiakirja, sekä käsittely- ja säilytystoimiturvallisuus on huomioitava organisaatiossa. Asiakirjojen turvallisuusluokittelun, sekä käsittely- ja säilytystoimialueiden turvallisuusluokittelun käsitteleminen on olennaista tässä työssä. Turvallisuusluokittelu on tiedonhallintalain velvoite, joka on suorassa yhteydessä henkilöturvallisuusselvityksiin ja henkilöstä laadittavan selvityksen laajuuteen. Asiakirjojen ja toimialueiden turvallisuus ovat siis edellä mainitusti suorassa yhteydessä tiedonhallintalain ja turvallisuusselvityslain säännösten noudattamiseen. Alla pohditaan enemmän aihekokonaisuuksia eriyttäen asiakirjojen turvallisuusluokittelu ja käsittely- ja säilytystoimialojen turvallisuusluokittelu.

Turvallisuusluokittelun täyttämiseksi hyvinvointialue -organisaation on pystyttävä arvioimaan lain kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista (588/2004) ja valtioneuvoston asetus asiakirjojen turvallisuusluokitellusta valtionhallinnossa (1101/2019) asettamat säädökset turvallisuusluokittelun tasosta. Hyvinvointialue ei turvallisuusluokittele itse asiakirjoja, mutta käsittelee turvallisuusluokiteltua tietoa. Tämän vuoksi organisaation tulee olla käsittelystä huolellisesti perehtynyt, sillä turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen käsittely on tarkasti säädettyä, sekä arvioitava työntekijän turvallisuusselvitysluokkaa arvioitaessa. Jokaisessa turvallisuusselvityksen tasossa käsitellään ehdot, jos henkilö käsittelee turvallisuusluokiteltuja asiakirjoja, jonka vuoksi asian ajankohtainen ohjeistus ja asian perehtyneisyys on keskeistä huomioida. Tiedonhallintalain mukaisten velvoitteiden toteuttamiseksi tulee arvioida edellä mainittujen vaikuttavien lakien suhde.

Toimitilaturvallisuus on myös tiedonhallintalain velvoitteiden keskiössä turvallisuusselvityksien analysoimiseksi. Asetuksessa asiakirjojen turvallisuusluokittelusta valtionhallinnossa (1101/2019) yhdeksännessä pykälässä säädetään turvallisuusalueista. Turva- ja hallinnollisten alueiden luokittelu ja alueiden velvoitteet on kirjattu asetuksessa, sekä tiedonhallintalain myötä. Kappaleessa 4.3.1 tarkemmin käsitellylle turva-alueelle pääsy edellyttää luotettavuuden varmistamista henkilöturvallisuusselvityksen kautta. Tämän vuoksi alueiden turvaluokittelu on oltava yhtenäistä varmistaakseen katetun suojan näiltä osa-

alueita organisaatiossa. Riskienhallinnan toteutumisen näkökulmasta, luokittelu on välttämätöntä riskienhallinnan kattavuuden kannalta.

Tiedonhallintalain kokonaisuutta ja tietoturvaluustoimenpiteitä huomioiden turvallisuukselvityksiin on arvioitava tiedonhallinnan kokonaisuutta digitalisaation riskialueisiin sekä mahdollisuuksiin. Hyvinvointialueen laajuisessa organisaatiossa, joka vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon, sekä pelastustoimen palveluista on erityisen kriittistä varmistaa turvallinen tiedonhallinta pohjana toiminnalle, jotta voidaan varmistaa potilas- ja asiakastietojen turvallinen tuottaminen ja hallinta.¹⁰¹ Tiedonhallintalain vaatimuksien noudattaminen on keskeisessä asemassa tietoturvan ja tietosuojan toteutumiseen organisaatiossa, jonka vuoksi yksiköiden ja yhteistyöskentely organisaatiossa on suositeltavaa. Tietoturvaluusuu korostuu hyvinvointialueella sekä sote- että pelastustoimessa. Pelastustoimen puolella on erityisen kriittistä pelastustoimen käyttämät korkean varautumisen viestintä- ja tietojärjestelmät, joiden käyttäjiltä edellytetään voimassa olevaa henkilöturvallisuukselvitystä. Kuitenkaan pelkällä TUVE (turvaluusuuverkko)-työasemalla työskentely ei ole edellytys turvallisuukselvitykselle, vaan selvitys pitää perustua turvallisuukselvityslain säädöksiin.¹⁰² Tällaisia järjestelmiä ovat KEJO (Kenttäjohtojärjestelmä), Virve (Viranomaisradioverkko) ja Erica (Hätäkeskustietojärjestelmä).¹⁰³ Edellä mainituista järjestelmistä Erican ja KEJO:n käyttöoikeuksien edellytyksenä on voimassa oleva turvallisuukselvitys.¹⁰⁴ Tietoturvaluusuu lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluita järjestävän organisaation on huolehdittava potilas- ja asiakasturvaluusuuudesta. Potilas- ja asiakasturvaluusuu on myös vaarannettuna puutteellisella turvallisuukselvitysten laatimisen tasolla, jonka pitää olla organisaation keskeisessä asemassa. Potilas- ja asiakasturvaluusuuudesta säädetään usean lain tasolla ensisijaisesti perustuslaissa säädetyllä perusoikeudella henkilökohtaiseen vapauteen, koskettomuuteen ja turvaluusuuuteen, sekä toissijaisesti, potilaslaissa (785/1992), terveydenhuoltolaissa (1326/2010), potilasvakuutuslaissa (948/2019), sosiaalihuoltolaissa (1301/2014), asiakaslaissa (812/2000), vanhuspalvelulaissa (980/2012), vammaispalvelulaissa (380/1987), kehitysvammaislaissa (519/1977), lastensuojelulaissa (417/2007), hallintolaissa (434/2003), kuluttajansuojalaissa, palvelusetelilaissa ja asiakasmaksulaissa.¹⁰⁵ Kuitenkin potilas- ja asiakasturvaluusuu ei ole huomioitu tässä työssä tai sen suhdetta analysoitu, muuten kuin potilas- ja asiakasturvaluusuuuden varmistaminen tietoturvaluusuuuden näkökulmasta ja henkilöturvallisuukselvityksien näkökulmasta. Potilas- ja asiakasturvaluusuuuden keskeinen

¹⁰¹ Saranto K, Kinnunen U, Jylhä V. & Kivekäs E. - s. 180-182

¹⁰² Suojelupoliisi seminaari 14.2.2023

¹⁰³ Sosiaali- ja terveysministeriö 2021. 4-7

¹⁰⁴ Sosiaali- ja terveysministeriö 2021. liite 3 s.5 s. & liite 4 s.4

¹⁰⁵ Kuluttajaliitto 2022

suhde tämän opinnäytetyön aiheeseen koostuu hallintolain ja perustuslain velvoitteiden, sekä muiden lakien tietoturvaluussäädösten myötä.

Laki hyvinvointialueesta määrittelee turvallisuuden ylläpitämisen velvoitteita. Laissa hyvinvointialueesta (611/2021) pykälässä 150 säädetään hyvinvointialueen velvollisuuksista varautua häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Pykälässä säädetään seuraavalla tavalla: ”Hyvinvointialueen on valmiussuunnitelmin ja normaaliolojen häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muihin toimenpiteisiin huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa”. Hyvinvointialueiden ”käyttöönotosta” sisältyi muita epäkohtia tämän työn kokonaisuuteen. Tämän työn aihe ja tutkimuskysymys on rajattu koskemaan hyvinvointialue -organisaatiota, koska hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevat palvelut ovat hyvin erilaisia kuin esimerkiksi käräjäoikeudella, joka on myös velvoitettu tiedonhallintalain tulkintaan ja henkilöstön turvallisuusselvittämiseen. Hyvinvointialue on uusi itsehallinnon muoto, jonka lainsäädännölliset velvoitteet toteutuvat tiedonhallintalakia kohtaan samanlaisina kuin, jos alue olisi pysynyt aikaisempaan hyvinvointikuntayhtymänä. Erityistä tekee kuitenkin hyvinvointialue uudistuksesta johtuneet avoimet kysymykset, joihin vastauksia ei ole osattu reagoida. Tällaisia ovat Niemivuon mukaan: ”kansanvalta, hallintokoneiston rakenne, julkisten tehtävien ja kustannusten uusjako, sekä hyvinvointialuejako”.¹⁰⁶

Niemivuon esille tuomista hyvinvointialueen muutoksista, keskeisiä ongelmia tämän tutkimuksen kysymyksen kannalta ovat hallintorakenne, sekä julkisten tehtävien ja kustannusten uusjako, joka aiheutti palveluiden siirtämisen ja hyvinvointialueen palveluihin sisältyvän sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi pelastustoimen palvelut. Tiedonhallintalain noudattamisen kohdalla tämä edellyttää sote ja pelastustoimen kokonaisuuksien huolehtimisesta yhteneväisesti.¹⁰⁷ Lisäksi hallinnolliset kysymykset nousevat esille tarkastellessa hyvinvointialueen velvollisuuksista noudattaa lakisääteisiä velvoitteita, joita julkiselta viranomaisorganisaatiolta edellytetään. Hyvinvointialueen tiedonhallintalain käyttöönotolla sekä turvallisuusselvityksillä vaaditaan hyvän hallinnon piirteiden eri vaatimusten, ulottuvuuksien ja ominaisuuksien toteutumista.¹⁰⁸ Hallintomenettelyjä hyvinvointialueella säädetään laissa hyvinvointialueesta (611/2021) 95-114 §. Tämän työn osalta on keskeistä arvioida hyvän hallintotavan vaatimuksista/periaatteista toimielimen sisällöllistä lainmukaisuutta, henkilöstön riittävyys ja hyvä henkilöstöhallinto sekä

---

¹⁰⁶ Niemivuo M. 2022. IV 4

¹⁰⁷ Niemivuo M. 2022. IV; Suojelupoliisi velvoittaa turvallisuusselvityksien suhteen myös prosessin yhtenäistämistä ainekin turvallisuusselvitysilmoituksien laatimisen ja vastaanottamisen suhteen (Suojelupoliisi seminaari 14.2.2023)

¹⁰⁸ Niemivuo M. 2022. V 6.1

viranomaisten yhteistyö. Edellä mainitut vaatimukset ja periaatteet säätävät hyvinvointialueen velvollisuuksista huolehtia lainsäädännöllisten velvoitteiden hoitamisesta sekä henkilöstön palkkaamisesta tämän asian tiimoille. Lisäksi korostuu viranomaisten yhteistyö, joka on tämän työn analysoinnin ja kehityksen kannalta erityisen tärkeää. Viranomaisten työskentely on korostunut analysoinnin aikana, työhön vaadittavan aineiston saavuttamiseksi seminaariin osallistumisen ja Suojelupoliisilta tiedon pyytäminen. Hallinto-oikeuden osa-alueisiin kuuluu lisäksi muun muassa julkisten palvelujen säätely ja valvonta. Hallinto-oikeuden nojalla seurataan hyvinvointialueiden toimintaa ja oikeellisuutta sekä eri toiminnan lainsäädännöllistä toimintaa.¹⁰⁹

Asiaa tarkastellessa yleiseltä tasolla Päijät-Hämeen hyvinvointialue toteuttaa pääasiallisesti tiedonhallintalain ja turvallisuusselvityslain lakisääteiset velvoitteet kriittisesti analysoimalla organisaation työnkuvaan liittyvät turvallisuusriskit ja luomalla selkeät raamit turvallisuusselvityksien laatimiselle. Henkilöstöä turvallisuusselvittämällä varmistetaan tiedonhallintalain 12 pykälän mukaiset velvoitteet. Ylläpitämällä tiedonhallintalain säätämiä velvoitteita riskienhallintaan ja tietoturvaluuteen varmistetaan turvallisuusselvityksiin liittyvät tietoturvaluustoimenpiteet ja henkilöturvallisuusselvityksien laatiminen laajana kokonaisuutena huomioiden muut vaikuttavat tekijät. Henkilöturvallisuusselvityksiä tulee tarkastella laajempina kokonaisuutena. Helposti turvallisuusselvityksiä voidaan ajatella pintapuolisesti seuraavasti: hakemuksen lähettäminen henkilöstä tilanteesta, jossa henkilön rooli vaikuttaa turvallisuusselvityspiiriin kuuluvalta tehtävältä ja prosessin päätyminen tuloksen saavuttua. Kuitenkin turvallisuuden tason ylläpitämiseksi ensiarvoista on tarkastella tiedonhallintalaista ja prosessin tarkastelusta nousevat epäkohdat ja monet eri tekijät vaikuttaen ennen turvallisuusselvityksen laatimista, järjestelmällisyys turvallisuusselvitysten laatimisessa ja useat toimenpiteet turvallisuusselvityspäätöksen saavuttua organisaatiolle. Henkilöturvallisuusselvitysprosessi osana organisaation riskienhallintaa on koko ajan käynnissä oleva prosessi ja se edellyttää jatkuvaa parantamista, jotta organisaatio hyötyisi aidosti prosessista.

Arvioitaessa kysymystä tiedonhallintalain vaikutuksista henkilöturvallisuusselvitysprosessiin hyvinvointialue -organisaatiossa on arvioitava samanaikaisesti muiden lainsäädäntöjen tuottamia velvoitteita oikeudellisen kysymyksen suhteen. Tiedonhallintalain monimutkainen kokonaisuus tuo erilaisia näkökulmia kysymyksen tulkintaan, joiden arvioiminen on tärkeää velvoitteen pakottavuuden arvioimiseksi sekä ymmärtämään välilliset ja välittömät

---

¹⁰⁹ Mäenpää O. Hallinto-oikeus 2023. I 1

seuraukset, jotka aiheutuvat tiedonhallintalain voimaantumisesta sekä lainsäädännölliset velvoitteet, jotka täytyy huomioida lakia tulkittaessa.

Tietoturvaluustoimenpiteillä ja henkilöturvallisuusselvityksellä ei pelkästään suojata organisaation tietoja, vaan myös Suomen laajuista turvallisuuden tasoa, sekä parannetaan hyvinvointialueen asukkaiden turvallisuutta. Hyvinvointialueiden työntekijöistä ja virkamiehistä on säädetty rikoslain (39/1889) 40 luvun 11 § 1 mom. kohdissa 1) ja 3). Rikoslain 40 § säädetään virkarikoksista ja virkarikosten piirteistä, joihin organisaation virkamiehet ja työntekijät voivat syyllistyä. Tilanteessa, jossa turvallisuusselvitystoimenpiteet ovat puutteellisia on kompleksi asia. Rikosoikeudellisen näkökulmasta vastuu on rikokseen syyllistyneellä, mutta seuraamuksia voidaan kohdentaa myös hyvinvointialueelle tai hyvinvointialueen muille virkamiehille, jos virkatehtävän laiminlyönti on johtanut tilanteeseen. Lisäksi nimenomainen virkatehtävän laiminlyönti on täytynyt olla suorassa suhteessa mahdollistamassa rikollisen teon. Virkamiehen laiminlyödessä virkavelvollisuuttaan sovelletaan Valtion virkamieslakia (750/1994). Hyvinvointialue kokonaisuutena on lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 48 §:n velvoitettu huolehtimaan asiakas- ja potilasturvallisuudesta ja sitä vaarantavista puutteista valvontaviranomainen voi määrätä puutteen korjaamiseen, epäkohtien poistamiseen tai asettaa tehosteena uhkasakon. 48 §:n toisen momentin mukaisesti valvontaviranomaisen toimivalta ylittää hyvinvointialueen toiminnan keskeyttämiseen tai kieltämiseen. Potilas- ja asiakasturvallisuus ovat vaarannettuna, jos hyvinvointialue ei noudata tiedonhallintalain mukaisia hyvinvointialueelta velvoitettuja toimenpiteitä.

7 AVOIMET KYSYMYKSET

Lainsäädännöllisten vähimmäisvaatimusten avaaminen ja rajaaminen tiedonhallintalain säädösten pohjalta on selkeää ja käsitelty tämän työn aikaisemmissa kappaleissa. Jatkuvan

kehittämisen kannalta on tärkeä käydä läpi avoimet kysymykset, jotka nousevat tässä tutkimuksessa ilmi. Avoimet kysymykset auttavat prosessin kehitystä ja täydentämistä tulevaisuudessa, sekä laajentavat näkökulmaa. Avoimet kysymykset ovat prosessiin liittyviä tekijöitä, jotka jäävät analysoinnin tuotoksena avoimiksi.

Esille nousseet kysymykset ovat keskeisiä kokonaisuuden kannalta ja kysymyksiin perehtymällä ja vastaamalla voidaan lisätä ylläpidettyä riskienhallinnan ja tietoturvallisuuden tasoa. Tämän vuoksi olisi erityisen tärkeää huomioida avoimissa kysymyksissä nousseet teemat. Avoimissa kysymyksissä käsitellään myös mahdollisia ratkaisumenetelmiä.

7.1 Toimitila- ja asiakirjaturvallisuus

Työntekijän oikeudet sähköistyvässä ympäristössä keskittyvät tietojärjestelmien pääsyyn ja oikeudettoman tiedon hakemiseen. Riskienhallinta-, turvallisuus ja varautuminen -yksikkö Päijät-Hämeen hyvinvointialueella keskittyy yhtenä osa-alueena toimitilojen turvallisuuteen ja oikeudettomaan pääsyyn kulunvalvonnalla, tilojen muulla valvonnalla, sekä muilla toimenpiteillä varmistaakseen toimitilojen turvallisuuden. Suppean henkilöturvallisuuden hakemisen perusteina ovat ”pysyväluonteinen pääsy viranomaisen yleisöltä suljettuun toimitilaan... jos toimitilasta tai alueesta saatavien tietojen oikeudettomalla käytöllä tai niissä tapahtuvalla lainvastaisella teolla voi vaarantaa yleistä turvallisuutta, valtion turvallisuutta tai muuta merkittävää yleistä etua”¹¹⁰ Asiakirjojen turvallisuusluokituksen takia turvallisuusluokiteltuja asiakirjoja säilytetään turvaluokituksesta riippuen, vain turva-alueilla tai käsittelyä on rajattu tiettyihin toimitiloihin.

Hyvinvointialue kattaa erilaisia sosiaali- ja terveysalan ja pelastustoimen tiloja, jossa turvallisuus voi olla uhattuna useassa eri sijainnissa ja pääsylvä rajattuja tiloja on useita. Toimitilaturvallisuus on hyvällä tasolla hyvinvointialueella, mutta edellä nostettujen kohtien vuoksi toimitilaturvallisuuden panostaminen, saumaton kommunikointi turvallisuuselvityksiin liittyen (turvallisuuselvityksen hakemisen peruste) ja systemaattinen luokittelu ja prosessin kehitys olisivat henkilöturvallisuusprosessin täydentäviä tekijöitä.

7.2 Organisaatiossa työ- tai virkasuhteessa oleva henkilö

Tärkeä huomioitava on jo palkatun henkilön aiheuttama turvallisuusriski organisaatiossa. Turvallisuuselvityksien tason ollessa puutteellinen organisaatiossa, voidaan lainnoilla

---

¹¹⁰ Turvallisuuselvityslaki (726/2014) 21 § 1.mom 3

teettää turvallisuusselvitys työntekijälle, joka suorittaa jo työsuhdetta/virkasuhdetta. Kuitenkin oikeusministeriön suosituksen mukaisesti tämä ei olisi suotavaa, vaan turvallisuusselvityksien teettäminen ja hakeminen olisi ajoitettava henkilön työhön ottamisen hetkeen. Toimenkuvallisesti hyvinvointialue -organisaatiossa on työntekijöitä ja virkamiehiä, joilla voi olla laajat oikeudet toimitiloihin, tietojärjestelmiin tai muuten suppeiden tai perusmuotoisten turvallisuusselvityksien kriteeristöt täyttäviä työtehtäviä.

Palkattujen henkilöiden osalla suositeltavaa on toteuttaa esimiesviestintää henkilöiden kartoituksesta ja laatia turvallisuusselvityksiä palkatuista henkilöistä, sekä kehittää prosessia riittävästi ennen kuin esimiehiin ollaan yhteydessä. Henkilöturvallisuusselvitysprosessin ylläpitämistä ja jatkuvaa kehittämistä varten tulisi varata riittävästi resursseja. Työsuhteesta olevasta henkilöstä on laadittu prosessi liitteessä 2. Avoimeksi jäävät kuitenkin tilanteet, joissa työntekijä ei suostu turvallisuusselvityksen laatimiseen kesken työsuhdettaan/virkasuhdetta tai kun henkilön turvallisuusselvityksen tulos on suojelupoliisilta ”ei hyväksytty” eli selvityksessä on ilmennyt tietoja, jotka vaikuttavat työsuhteen/virkasuhteen suorittamiseen. Näistä tilanteista olisi erityisen tärkeää tehdä suunnitelma ja yhdenmukainen prosessi tilanteiden toistumisen varalle. Turvallisuusselvityksestä ”ei hyväksytty” tuloksen saanut henkilö voi olla monialainen turvallisuusriski organisaatiolle. Puolestaan henkilö, joka kieltäytyy turvallisuusselvityksestä voi olla myös turvallisuusriski. Ensisijaisesti kysymyksiä herää työsuhteen/virkasuhteen järjestämisestä, työnkuvan muuttamisesta henkilölle sopivaksi, työntekijän oikeuksista kieltäytyä ja kuinka toimia, jos työ- tai virkasuhde täytyisi purkaa työntekijän kieltäytymisen vuoksi.

7.3 Turvallisuusselvityksien voimassaolo

Turvallisuusselvitykset ovat voimassa 5 vuotta turvallisuusselvityksen päätöksestä lähtien. Turvallisuusselvityksien vanhenemista ei säädetä turvallisuuslaissa laajasti, kuten todettu kappaleessa 3.2. Turvallisuusselvityksen uusiminen on kuitenkin tarpeellista nuhteettomuuden ja luotettavuuden seurannan vuoksi, jonka takia uusiminen olisi suositeltavaa ja turvallisuusselvitysten uusimisesta olisi luotava ohjeistusta organisaation tasoisesti. Turvallisuusselvitysten uudelleen hakeminen olisi organisaatiossa tutkittava ja työtehtävien suhteen arvioitava, sekä kustannusten vuoksi selvitettävä uusimisen tarvetta ja tehdä riskiarviota tilanteista, jossa henkilöä ei uudelleen laadittaisi henkilöturvallisuusselvitystä.

Turvallisuusselvityksien voimassaolosta saatava tieto oli suppeaa, jonka takia työn oikeudellisen tiedon takaamiseksi Suojelupoliisiin lähetettiin kyselyä aiheesta. Suojelupoliisilta tiedusteltiin päättyykö varmasti nuhteettomuuden ja luotettavuuden seuranta ja miten pitkällä aikataulilla voitaisiin varmistaa työntekijöiden luotettavuus ja

nuhteettomuus, jos seuranta päättyy. Suojelupoliisilta varmistettiin nuhteettomuuden ja luotettavuuden päättyminen ja tiedotettiin mahdollisuudesta hakea henkilöstä uutta selvitystä, jos lainmukaiset edellytykset turvallisusselvitykselle edelleen täyttyvät. Suojelupoliisilta ei mainittu mitään erityisehtoja uudelleen hakemiselle, eikä lainsäädännöllisiä viittauksia tähän ollut, jonka vuoksi voitaisiin olettaa uudelleen selvittämisen olevan tarpeellista ja luotava systemaattiseksi prosessiksi tietoturvallisuuden ja yleisen turvallisuuden jatkuvuudeksi.

7.4 Ulkoinen työvoima

Tärkeää olisi tarkentaa linjaus ulkoisen työvoiman hyödyntämistä hyvinvointialueella. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kuuluisi myös huomioida ulkoisen työvoiman taustatarkastuksien teettäminen. Ulkoisen työvoiman turvallisusselvityksien julkista ohjeistusta löytyi OP-konsernilta, joka on linjannut ulkopuolisen työvoiman olevan kohteena turvallisusselvityksille. OP-konserni on linjannut vuokratyövoiman ja kumppanit erillisesti konsulteista, joiden taustaselvityksien laajuudet poikkeavat suuresti.¹¹¹ Kyseinen epäkohta olisi pohdittava tarkasti organisaatiossa ja laadittava ohjeistusta liittyen tilanteisiin, joissa ulkoinen työvoima pääsee käsiksi turvallisusselvityksen piiriin kuuluviin tietoihin tai järjestelmiin.

Ulkoisen työvoiman käyttöä käsiteltiin myös Suojelupoliisin järjestämässä seminaarissa ”infotilaisuus hyvinvointialueille” 14.2.2023. Ulkoisen työvoimankäytön kysymyksiä oli esitelty seminaarissa, josta ilmeni epäkohtia ulkoisen työvoiman/konsulttien/vuokratyön kohdalla. Kuitenkaan selkeää linjausta Suojelupoliisilta ei ollut antaa kyseisissä tilanteissa vaan hyödynnetään tilannekohtaista harkintaa. Erityisenä epäkohtana on ulkomaalaisten konsulttipalveluiden käyttö, jossa Suojelupoliisin turvallisusselvitys suppeassa muodossa ei pysty käsittämään tietoja. Myöskään perusmuotoinen turvallisusselvitys ei pysty tilanteesta riippuen mahdollisesti selvittämään henkilöstä kaikkea rekisteritietoa, joka löytyisi eri valtion järjestelmistä tai tiedoista. Tämä kysymys on mahdollisesti tulevaisuudessa tarkentuva eri ohjeistuksin ja Suojelupoliisin tulkintojen myötä. Kuitenkin organisaatioissa fiksuinta olisi huomioida tämä epäkohta, kun punnitaan tämän opinnäytetyön teemaa eli tietoturvallisuutta ja tiedonhallintaa, sekä punnita mahdollisia riskejä.

---

¹¹¹ OP 2023

7.5 Turvallisuusselvityksen laajuus

Rikosoikeudellisesta näkökulmasta tulisi huomioida vuonna 2022 julkaistu Paasosen, Lindforsin ja Vainion kirjoitus rikosseuraamusalan näkökulmasta turvallisuusselvityksiin liittyen.

Rikosseuraamusala ei tähän opinnäytetyöhön liity, mutta artikkelin sisällössä käsitellään rikosseuraamusalalla turvallisuusselvityksistä heränneitä avoimia kysymyksiä. Tämän opinnäytetyön keskiössä on arvioida tiedonhallintalain vaikutusta, jonka vuoksi tiedonhallinta ja tietoturvallisuustoimenpiteet ovat keskiössä, mutta kolmantena merkitsevänä tekijänä ovat hyvinvointialueet ja hyvinvointialueiden toiminta. Hyvinvointialueiden kokoiset organisaatiot toimivat usealla eri osa-alueella toimintansa laajuuden vuoksi. Paasosen, Lindforsin ja Vainion tekstissä ilmenee tähänkin työhön varteenotettavia näkökulmia liittyen suppean turvallisuusselvityksen vähäinen tietolähteiden hyödyntäminen turvallisuusselvityksen laatimiseen, jolloin pois jäävät kytkökset järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Näkökulma on mielenkiintoinen, joka olisi hyvä huomioida hyvinvointialueiden turvallisuudentasoa arvioitaessa, että onko mahdollisuutta järjestyneen rikollisuuden piireissä olevan henkilön työskentely organisaatiossa, jos perusteena luotettavuuden varmistamiselle on pelkkä suppea turvallisuusselvitys.¹¹²

Turvallisuusselvitysten laajuudessa tulisi muutenkin arvioida kerätyn aineiston pohjalta turvallisuusselvityslaajuuksien viestintää ja selittämistä organisaation sisällä. Prosessi on keskeneräinen ja jatkuvan työstön alla hyvinvointialueilla, sekä Suojelupoliisilla. Kuitenkin olisi huomioitava prosessin toiminnan kannalta turvallisuusselvitysten laajuuden arvioimisen helpottamista esimiehille, jotta työtaakka vähenisi yksiköltä, joka kullakin hyvinvointialueella vastaa turvallisuusselvitysten laatimisesta.

---

¹¹² Paasonen, Lidnfors & Vainio 2022. s. 976-978

8 TUTKIMUKSELLINEN KEHITYSTYÖ

Tutkimukselliselle kehittämistyölle on piirteitä, joista tässä työssä hyödynnetään käytännönläheisyyttä, kehittämisen osapuolien selkeitä rooleja ja tehtävien, kehittämisen kokeiltavuutta, korjaavien tulkintojen mahdollisuutta, selkeitä tavoitteita ja kehittämisen asiayhteyttä.¹¹³ Tämän opinnäytetyön kehitystyössä nämä piirteet korostuvat ohjeistuksen ja prosessikaavion luomisessa siten, että huomioidaan tämän opinnäytetyön kysymys, jonka pohjalta luodaan toimeksiantajan tavoitteleva hyöty ja selkeys organisaation käytössä, keskittyen piirteiden mukaisesti osapuolten roolien ja tehtävien rajaukseen sekä asiayhteyteen. Kuitenkin ohjeistus ja prosessikaavio ovat osa kompleksia kehittyvää kokonaisuutta, jolloin korvaavat tulkinnat ja kehittämisen kokeiltavuus korostuvat.

Kehittämistyö on useimmiten toimeksiantajan kehittämistarpeelle rakennettu tuotos, jossa hyödynnetään ennalta rajattuja tutkimusmenetelmiä, toteuttaen kehittämistä vaihe vaiheelta suunnittelusta, tiedonkeruusta ja analysoinnista lopputulokseen eli tässä tutkimuksessa ohjeistukseen ja prosessikaavioon.¹¹⁴ Tämä työ on toteutettu kyseisten raamien pohjalta, vaikkakin eroavista menetelmistä, jotka ovat yleisiä tutkimukselliselle kehitystyölle, jossa useimmiten hyödynnetään haastatteluja tai muita laadullisia tai määrällisiä tutkimusmenetelmiä. Olennaista on, että kehitystyö on toteutettu toimeksiantajan toiveiden mukaisesti, rajattuna heidän tarvitsemille tarpeille.

Kehittämistyössä ja kehittämisprosessissa on arvioitava kehitystyön lopputulosta. Tämän vuoksi tässä työssä toteutetut lopputulokset on kyettävä arvioimaan käytännön myötä. Tällaista arviointia voidaan etukäteen toteuttaa, kun ohjeistusta ja prosessikaaviota tarkastellaan usean eri näkökulman kautta ja toimeksiantajan kanssa yhteistyössä. Lisäksi tavoitetta ja lähtökohtaa on puntaroitava ja pohdittava useasti tutkimustyön aikana kriittisesti. Aikaisemmin työssä avatut avoimet kysymykset (kpl. 7) tulevat ilmi kehitystyössä, sillä kehittämistyöhön suhtaudutaan tulkinnallisesta näkökulmasta. Tulkinnallinen näkökulma on oletettava siitä, ettei kehittämistoiminnalla ole yhtä ainoaa päämäärää vaan ristiriidat ja mahdolliset erilaiset tulkinnat avautuvat työn myötä.¹¹⁵

¹¹³ Kostamo, Airaksinen & Vilkkä 2022. 1.1

¹¹⁴ Kostamo, Airaksinen & Vilkkä 2022. 1.2

¹¹⁵ Toikko & Rantanen 2009. 82-83

8.1 Ohjeistus

Ohjeistus laadittiin aineiston keruulla pohdinnan ja analysoinnin lopputuloksena kirjoitusprosessin ohella. Ohjeistuksessa keskitytään erittelemään eri henkilöiden ja yksiköiden vastuut henkilöturvallisuusselvitysmenettelyssä ja tuottamaan ohjeistus, joka selkeyttää kokonaisuutta erityisesti esimiehille, jotka ovat vastuussa henkilöturvallisuusselvitysten kriteerien soveltamisesta työhön otettavaan henkilöön. Ohjeistuksessa on hyödynnetty hyvinvointialueen henkilöstöhallinnolle kohdistettua ohjeistusta vuodelta 2021, jossa sivutaan alakappaleessa henkilöturvallisuusselvityksiä. Ohjeistus on lyhyt ja pintapuolinen, mutta ohjeistuksessa tarjotaan tietoa mihin työnkuviin sovelletaan perusmuotoista tai suppeaa henkilöturvallisuusselvitystä, joten kyseistä tietoa hyödynnetään tämän työn tuotoksessa myös.

Rakenne ja informaatio ohjeistukseen on toteutettu oman pohdiskelun ja kerätyn aineiston ohjalta. Tietojärjestelmien ja tiettyjen yksityiskohtien kohdalla tietoa on kerätty hyvinvointialueen työntekijöiltä.

Ohjeistus rakentuu seuraavasti:

- Yleistä ohjeistusta turvallisuusselvityksistä ja turvallisuusselvityksien tärkeydestä
  - o Henkilöturvallisuusselvitysluokat ja luokan arviointi
- Rekrytointi ja turvallisuusselvitykset - ohjeistusta esimiehellä ja henkilöstöhallinnolle
  - o Rekrytointi tilanne
- Turvallisuusselvitysten lähetys - tiedot lähetyksestä
  - Pääkappaleen alla tiedot miten tieto kulkeutuu turvallisuusselvityksen tarpeen informoimisesta organisaatiossa
    - o Suppea turvallisuusselvitys
    - o Perusmuotoinen
    - o Muut tiedot turvallisuusselvitykseen
    - o Työntekijällä voimassa oleva turvallisuusselvitys
- Turvallisuusselvityksen eteneminen
  - o Prosessikaavio
  - o Suojelupoliisin asiointipalvelun käyttö ja suostumuksen antaminen työntekijän toimesta
- Turvallisuusselvitys hyväksytty
  - o ilmoitus ja toimenpiteet esimieheltä
  - o Riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen -yksikön vastuut
- Turvallisuusselvitystä ei hyväksytty
  - o Tämä osuus täydennetään eri yksiköiden yhteistyöstä, eikä kehitetä ohjeistusta tämän opinnäytetyön pohjalta

- Tietojen säilytys organisaatiossa
- Turvallisuusselvityksen jälkeen
  - o Suojelupoliisin nuhteettomuus ja luotettavuusseuranta (ohjeistus myös työntekijälle)
  - o Turvallisuusselvityksen uusiminen
  - o Työsuhteen päättyminen

Ohjeistuksen vaiheilla on pyritty mahdollisimman laajasti avaamaan prosessia erityisesti esimiehen ymmärryksen laajentamiselle ja prosessin hahmottamiselle. Samanaikaisesti ohjeistus käsittää riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen -yksikön työntekijöiden ohjeistusta heidän vastuista ja vaadittavista toimenpiteistä prosessiin liittyen. Lisäksi on ohjeistusta henkilöstöhallinnon työntekijöiden ymmärryksen tueksi ja heidän vastuistaan prosessiin liittyen. Ohjeistus on laadittu pintapuolisena ja yleisohjeistuksena, lisäksi eritellen eri järjestelmien käytön ohjeistukset, visuaalista materiaalia kuten prosessikaavio, joka on laadittu myös tämän opinnäytetyön tuloksena.

Ohjeistus on tarkoitettu täydennettäväksi materiaaliksi, johon liitettäisiin muita ohjeistuksia ja mahdollisesti ohjeistusta täydennettäisiin muun muassa ei hyväksytyn turvallisuusselvityksen osalta. Ei hyväksytty turvallisuusselvitys on erillinen prosessi ja erillinen ohjeistus, jonka laatiminen ei kuulu osaksi tätä työtä. Kuitenkin kyseiseen aiheeseen liittyen on avattu ohjeistukseen alustavasti vastuuyksiköt ja minimivaatimukset kyseisen tapahtuman suhteen.

8.2 Prosessikaavio

Tässä tutkimuksessa kehitetään toimeksiantajalle prosessikaavio. Prosessikaavio laaditaan turvallisuusselvitysprosessin hahmottamiseksi, tueksi turvallisuusselvityksien kanssa työskenteleville ja liitteeksi tämän opinnäytetyön tuotoksena luotuun ohjeistukseen. Prosessi keskittyy ainoastaan tilanteeseen, jossa henkilö rekrytoidaan täyttämään tiettyä virkaa tai työtehtävää. Prosessin myötä jää avoimia kohtia, joita voidaan täydentää käsittämään laajasti kaikki tilanteet koskien henkilöturvallisuusselvityksiä. Prosessi ei ole yksityistä tai salassa pidettävää materiaalia ja on liitettynä tähän työhön.

Prosessikaavion rakenne kehittyy kerätyn aineiston pohjalta ja selkeistä tavoitteista, sisällöstä ja prosessinkulusta, jotka saavutettiin Suojelupoliisin ja turvallisuusselvityslain pohjalta. Prosessikaavioon ei avata toimenpiteitä, joita organisaatiolta vaaditaan ennen

turvallisuusselvitysasiakkaaksi hakeutumista tai toimenpiteitä, jotka edeltävät yleisesti rekrytointitilannetta.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle laadittu prosessikaavio on uimaratakaavio ja rakennettu IMS- järjestelmään. Uimaratakaavion ideana on kasata erilaisia toimintoja hyödyntäen ”uimaratoja” ja merkintätapoja selkeyttämään ja samalla prosessin tiiviiseen ja helposti ymmärrettävään muotoon. Uimaradat ovat vaakasuunnassa olevia ”ratoja”, joiden vasemmassa reunassa kuvataan yhdessä uimaradassa yksi prosessin henkilö, toimija, yksikkö tai muu toimija. Tässä prosessikaaviossa toimijoita ovat: esimies, riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen -yksikön ja Suojelupoliisi.

Erilaisilla merkinnöillä kuvataan selkeämmin uimaratakaavion rakennetta ja helpottaa ymmärtämistä. Taulukossa 3 näkyvistä merkinnöistä uimaratakaaviossa käytetään useimmiten merkintätavoista aloitus tai lopetus palloa, tehtävä tai prosessi laatikkoa, materiaali- tai tietovirta nuolia selkeyttämään miten prosessi etenee, päätös kuvaamaan kysymystä, johon voidaan vastata kyllä tai ei, sekä data laatikkoa kuvaamaan lisätietoa tai huomioon otettavaa tietoa.¹¹⁶

---

¹¹⁶ Martinsuo & Blomqvist 2010, 11

Merkintä	Merkitys
	Aloitustai lopetus
	Tehtävä tai prosessi
	Materiaali- tai tietovirta (voidaan merkitä esim. eri värein tai viivatyypein)
	Päätös
	Dokumentti
	Tietojärjestelmä/varasto
	Varasto
	Data
	Viive, odotus

Taulukko 3 Uimarataprosessin merkintätavat (Martinsuo & Blomqvist 2010, 11)

Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle luotu henkilöturvallisuusselvitysprosessi rakentuu liitteissä 1 ja 2 kuvatulla tavalla. Prosessikaavioissa on kerätyn aineiston perusteella kuvattu tiivistetysti ja selkeästi henkilöturvallisuusselvitysprosessin kulku kahdessa eri tilanteessa. Liitteessä 1 kuvataan tilanne, jossa henkilöä palkataan suorittamaan työ- tai virkasuhdetta Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle. Prosessissa on olennaista hahmottaa vasemmassa reunassa uimaradoilla olevat eri toimijat tai yksiköt ja heidän vastuunsa prosessinkulussa. Liitteessä 2 kuvataan tilannetta, jossa henkilö on jo työ- tai virkasuhteessa Päijät-Hämeen hyvinvointialueella.

Prosessit ovat pitkälti samanlaisia sisältäen samat yksiköt ja toimihenkilöt: Esimies, Riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen -yksikkö, työntekijä ja SUPO eli Suojelupoliisi. Prosessikaavioissa ilmaistu termi TURSEL tarkoittaa turvallisuusselvitystä. Prosessit kuitenkin eroavat merkitsevin seikoin. Merkitseviä seikkoja on työntekijän suostumuksen varmistus eri kohdissa prosessia. Uutta työntekijää tai virkamiestä palkattaessa on olennaista ilmoittaa asia työpaikkahakemuksessa tai suorahaussa (ei kuvattuna prosessiin, sisäisessä käytössä olevassa laajemmassa kuvattuna HR-yksikön vastuuna) ja haastattelu vaiheessa. Puolestaan jo työ- tai virkasuhteessa olevalta työntekijältä asia tiedustellaan, kun on tarve turvallisuusselvityksen laatimiselle. Liitteessä 1 ei ole kuvattuna tapahtumasarjaa, joka seuraa henkilön ”ei hyväksytystä” turvallisuusselvityksestä, koska prosessi on vajanainen hyvinvointialueella. Tähän tulee kuitenkin jatkoprosessi. Liitteissä ei ole kuvattuna tilannetta, jossa Suojelupoliisilta tulee ”ei hyväksytty” vastaus. Tästä jatkuva yhdenmukainen prosessi on

työnalla ja kuvataan erillisessä prosessissa. Tällä hetkellä kyseiset tilanteet hoidetaan tarvittaessa tapauskohtaisesti. Edellä mainitut ja muut avonaiset kohdat tulevat hyvinvointialueella tarkastelun kohteeksi prosessien täydentämiseksi ja kuvataan erillisinä prosesseina.

Organisaation sisäisille prosessikaavioille ja laajemmille prosesseille, joita tässä työssä ei kuvata, tulee selkeämmät ohjeistukset eri järjestelmistä, joita vaaditaan eri prosessinkohdissa ja toimenpiteissä. Kyseisiä järjestelmiä ei avata tietoturvasyistä tässä työssä. Prosessiin tulee myös linkityksiä tässä työssä laaditun ohjeistuksen eri kohtiin. Molemmat prosessit toimivat osana laajempaa kokonaisuutta ja ovat jatkuvan tarkastelun sekä muokkauksen kohteena todellisessa käytössä.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA TUTKIMUKSEN ARVIOINTI

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää selkeä ajatus tiedonhallintalain velvoitteista ja niiden toteutumisesta hyvinvointialue -organisaatiossa. Tietoperustaa ja oikeudellista viitekehystä keräämällä saatiin kerättyä toivottua ajatusta kokonaisuudesta ja sen hahmottamisesta. Keskiössä tässä tutkimuksessa oli selkeyttää, mikä on lainsäädännöllisesti velvoite hyvinvointialueorganisaatiolle henkilöturvallisuusselvityksien suhteen ja samalla tutkia muita velvoitteita. Tutkimuksessa saavutettiin selkeä vastaus siitä, mikä on velvoitettua ja tätä tulosta avattiin tulkinta ja analysointi -kappaleessa 6. Analysoinnissa saatiin tulokseksi, että hyvinvointialue -organisaatio toteuttaa lainsäädännöllisen velvoitteensa ylläpitämällä velvoitettuja tietoturvaluustoimenpiteitä, arvioimalla henkilöturvallisuusselvitystä vaativat työnkuvat ja selvittämällä näissä työnkuissa työskentelevät henkilöt.

Työssä saavutettiin myös käsitys siitä, mitkä tekijät toimivat osana henkilöturvallisuusselvityksiä ja miten tutkimusta, aihepiirin kehitystä ja tässä opinnäytetyössä rakennettua tutkimuksellista kehitystyötä voisi jatkaa tämän opinnäytetyön jälkeen. Turvallisuusselvitysprosessi on osa laajaa kokonaisuutta organisaation riskienhallinnassa vaatien useiden eri yksiköiden yhteistyötä ja velvoittaen riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen -yksiköltä jatkuvaa kehitystä prosessin toimivuuden kannalta. Tässä tutkimuksessa kerätty tieto ja tiedon analysointi ovat osoittaneet tiedonhallintalain asettaman peruserätyksen tietoturvaluuden tason ylläpitämiseen organisaatiolle. Tiedonhallintalain tavoitteita tarkastellessa turvallisuusselvityksiin liittyvä kokonaisuus havaittiin kuitenkin laajemmaksi kuin yleisellä katsauksella voitiin olettaa. Useita kehityskohteita ja jatkuvaa kehittämistä vaille oleva prosessi on saanut osittaisen pohjatyönsä tämän opinnäytetyön myötä.

Tutkimuksen ajankohtaisuus korostuu tässä opinnäytetyössä. Maailmantilanteesta johtuen tietoturvaluuden toimenpiteitä on ylläpidettävä tiheästi ja aiempaa tarkemmin, sekä varmistettava organisaatiossa myös henkilökunnan ja potilaiden turvallisuus hyvinvointialueen kokoisessa organisaatiossa. Riskitekijöitä on laajasti, jotka voivat vaarantaa potilasturvallisuutta sekä lisätä sosiaalihuollon ja pelastustoimen haavoittuvuutta. Lisäksi teema on ajankohtainen soteuudistuksen ja tiedonhallintalain pykälöiden 12-17 § voimaan astumisen myötä. Kuitenkin prosessi on keskeneräinen ja hyvinvointialueilla tarkastelun kohteena sekä jatkuvassa kehityksessä. Jatkuvan kehityksen vuoksi tämän opinnäytetyön sisältö tulee ”vanhenemaan” tai täydentymään ajan myötä, päivitetyllä uudella tiedolla Suojelupoliisin, tiedonhallintalautakunnan tai muiden viranomaisten ohjeistuksien myötä. Tällä työllä pystytään saavuttamaan henkilöturvallisuusselvitysprosessin ymmärrystä organisaatiossa kokonaisriskienhallinnan näkökulmasta. Kokonaisriskienhallinnan lisäksi tällä opinnäytetyöllä yhdistetään eri turvallisuuden osa-alueita kuten tietoturvaa, tietosuojaa ja tilaturvallisuutta, jotka ovat keskeisiä toimijoita kokonaisuuden kannalta. Tässä

opinnäytetyössä käy ilmi, kuinka riskienhallinta tässä kokonaisuudessa edellyttää monipuolista asiantuntijayhteistyötä ja selkeää koordinoivastuuta.

Toimeksiantajalta toivottu lopputulos toteutettiin oikeudellisen ongelman tutkimisen lisäksi kehittämistyön muodossa. Kehitettävänä oli selkeälinjainen ohjeistus sekä prosessikaavio tukemaan ohjeistusta. Molemmat kehitystyön lopputulokset täydensivät kokonaisuuden ja loivat pohjaa jatkokehitykselle. Tutkimus onnistui toivotulla tavalla ja vastaus saavutettiin kysymykseen: ”Miten tiedonhallintalaki vaikuttaa hyvinvointialue-organisaation henkilöturvallisuusselvitysprosessiin?”.

Lähteet

Kirjat ja artikkelit

Arviointikriteerilautakunta 2020. Maksuhäiriöt ja muut taloutta koskevat tiedot henkilöturvallisuusselvityksissä. Helsinki: Arviointikriteerilautakunnan julkaisuja 1/2020

Hirvonen A. Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Helsinki: Yleisen oikeustieteen julkaisuja 17, 2011.

Kolehmainen A. 2016. Tutkimusongelma ja metodi lainopillisessa työssä. Kokoomateos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Kostamo P., Airaksinen T. & Vilkkä H. 2022. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi, opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Helsinki: Art House Oy. E-kirja. Viitattu 14.2.2022.

Martinsuo M. & Blomqvist M. 2010. Prosessien mallintaminen osana toiminnan kehittämistä. Tampere: Tampereen teknillinen yliopist, Teknis-taloudellinen tiedekunta.

Mäenpää O. 2011. Eurooppalainen hallinto-oikeus. Helsinki: Alma Talent Oy. E-kirja. Viitattu 13.2.2023

Mäenpää O. 2023. Hallinto-oikeus. Helsinki: Alma Talent Oy. E-kirja. Viitattu 13.2.2023.

Määttä T. 2010. Ympäristöoikeudelliset väitöskirjat Suomessa 1908-2010. Ympäristöjuriidikka 2/2010.

Niemivuo M. 2022. Uusi aluehallinto - hyvinvointialueista maakuntaitsehallintoon? Helsinki: Helsingin Kammari Oy. E-kirja. Viitattu 14.2.2023.

Paasonen J., Lindfors H. & Vainio J. 2022. Turvallisuusselvitys vai turha selvitys? Defensor Legis 4/2022.

Tiedonhallintalautakunta 2021. Suositus turvallisuusluokiteltavien asiakirjojen käsittelystä. Helsinki: Valtiovarainministeriön julkaisuja 2021:5

Tiedonhallintalautakunta 2021. Suositus turvallisuusluokiteltavien asiakirjojen käsittelystä. Helsinki: Valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:19

Toikko T. & Rantanen T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. 3. korjattu painos. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy - Juvenes Print.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2021. Korkean varautumisen viestintä- ja tietojärjestelmät. Hallinnan ja käytön toimintaohjemalli. Helsinki.

Virallislähteet

HE 241/2020 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi.

HE 284/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laiksi.

HE 43/2001 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi turvallisuusselvityksistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 57/2013 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusselvityslaiksi sekä siihen liittyviksi laeiksi.

Muut lähteet

Eduskunta 2019. Tiedonhallintalaki. Viitattu 23.12.2022.

https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATl/Sivut/tiedonhallintalaki.aspx

Kuntaliitto 2019. Tiedonhallintalain täytäntöönpano. Viitattu 13.2.2022.

https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Sessio_11092019_0900_A3_6_Tiedonhallintalaki.pdf

Oikeusministeriö 2015. Kysymyksiä ja vastauksia turvallisuusselvityslaista. Viitattu 17.1.2023

<https://oikeusministerio.fi/documents/1410853/5116850/Kysymyksi%C3%A4+ja+vastauksia+turvallisuusselvityslaista.pdf/fb57c795-354b-4652-8893-e22482c288ab/Kysymyksi%C3%A4+ja+vastauksia+turvallisuusselvityslaista.pdf?t=1501074664000>

Osuuspankki 2023. Ulkoisen työvoiman taustatarkastukset. Viitattu 20.12.2022.

<https://www.op.fi/op-ryhma/tietoa-ryhmasta/hankinta/ulkoisen-tyovoiman-taustaselvitykset>

Päijät-Hämeen hyvinvointialue 2023. Organisaatio. Viitattu 14.1.2023.

<https://www.paijatha.fi/tietoa-hyvinvointialueesta/organisaatio/>

Päijät-Hämeen hyvinvointialue 2023. Tietoa hyvinvointialueesta. Viitattu 17.1.2023.

<https://www.paijatha.fi/tietoa-hyvinvointialueesta/>

Päijät-Hämeen pelastuslaitos 2023. Tietoa meistä. Viitattu 17.1.2023

<https://www.phpela.fi/tietoa-meista/>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2023. Hyvinvointialueet. Viitattu 10.1.2023

<https://stm.fi/hyvinvointialueet>

Soteuudistus 2023. Hyvinvointialueet. Viitattu 2.1.2023.

<https://soteuudistus.fi/hyvinvointialueet->

Suojelupoliisi 2023. Haluaako organisaatiosi turvallisuusselvitysasiakkaaksi? Viitattu 17.1.2023

<https://supo.fi/hakeutuminen-turvallisuusselvitysasiakkaaksi>

Suojelupoliisi 2023. Miksi turvallisuusselvityksiä tehdään. Viitattu 17.1.2023

<https://supo.fi/miksi-turvallisuusselvitys-tehdään>

Suojelupoliisi 2023. Usein kysytyt kysymykset turvallisuusselvityksistä. Viitattu 1.2.2023.

<https://supo.fi/usein-kysyttya-turvallisuusselvityksista>

Suojelupoliisi. Henkilöturvallisuusselvityshakemus. Viitattu 1.2.2023.

[https://supo.fi/documents/38197657/39761632/FI_Henkil%C3%B6turvallisuusselvityshakemus.](https://supo.fi/documents/38197657/39761632/FI_Henkil%C3%B6turvallisuusselvityshakemus.pdf/80ec163d-d8e7-055f-3ded-2964350f798c/FI_Henkil%C3%B6turvallisuusselvityshakemus.pdf?t=1603362558929)

[pdf/80ec163d-d8e7-055f-3ded-](https://supo.fi/documents/38197657/39761632/FI_Henkil%C3%B6turvallisuusselvityshakemus.pdf/80ec163d-d8e7-055f-3ded-2964350f798c/FI_Henkil%C3%B6turvallisuusselvityshakemus.pdf)

[2964350f798c/FI_Henkil%C3%B6turvallisuusselvityshakemus.pdf?t=1603362558929](https://supo.fi/documents/38197657/39761632/FI_Henkil%C3%B6turvallisuusselvityshakemus.pdf/80ec163d-d8e7-055f-3ded-2964350f798c/FI_Henkil%C3%B6turvallisuusselvityshakemus.pdf)

Suojelupoliisin seminaari. Hyvinvointialueiden infotilaisuus 14.2.2023.

Valtiovarainministeriö 2019. Valtioneuvoston asetus asiakirjojen turvallisuusluokittelusta

valtionhallinnosta. Viitattu 19.1.2023. <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM056:00/2019>

Valtiovarainministeriö 2023. Päätöksenteko hyvinvointialueella. Viitattu 11.1.2023.

<https://vm.fi/paatöksenteko-hyvinvointialueilla>

Valtiovarainministeriö 2023. Tiedonhallintalaki. Viitattu 17.1.2023.

<https://vm.fi/tiedonhallintalaki>

Kuviot

Kuvio 1 Tutkimuksen rakenne kuviona (hahmotelma versio, päivitetään työn edetessä)	9
Kuvio 2 Päijät-Hämeen hyvinvointialueen organisaatiokaavio	13
Kuvio 3 Tiedonhallintalaki kokonaisuuteen suhteutettuna	27
Kuvio 4 Analysoinnin kokonaisuus	35

Taulukot

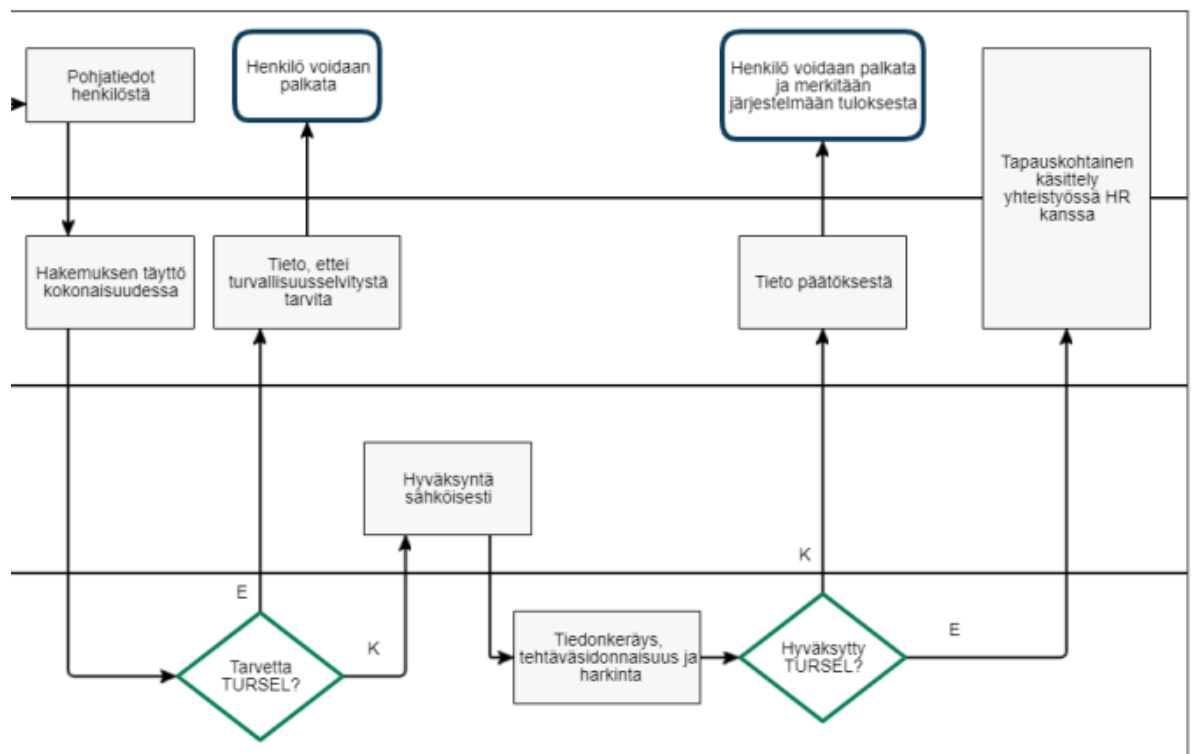
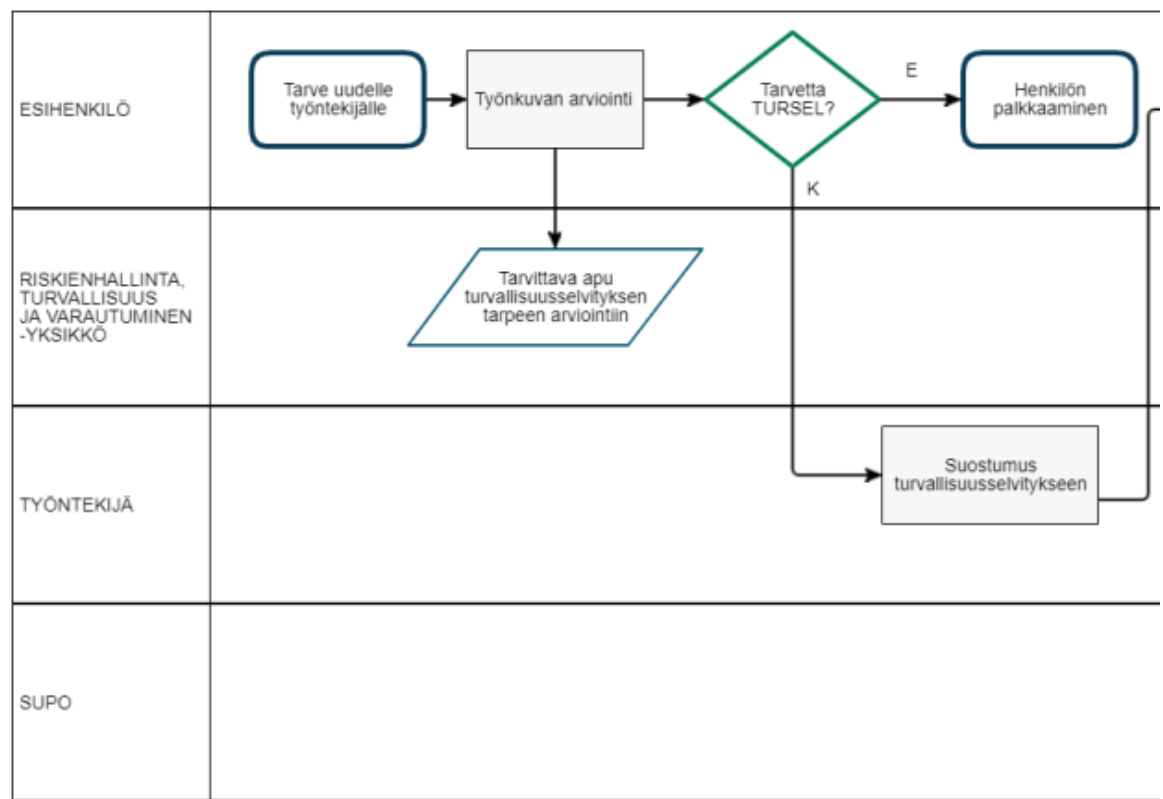
Taulukko 1 Turvallisuusluokat	31
Taulukko 2 Valtioneuvoston turvallisuusluokitusasetus tietojen käsittelyn ja säilytyksen perusperiaatteet	33
Taulukko 3 Uimarataprosessin merkintätavat (Martinsuo & Blomqvist 2010, 11)	49

Liitteet

Liite 1: Prosessikaavio - Uuden työntekijän palkkaaminen organisaatioon.....	58
Liite 2: Prosessikaavio - Organisaatiossa työskentelevän yksilön turvallisuusselvittäminen ...	59

Liite 1: Prosessikaavio - Uuden työntekijän palkkaaminen organisaatioon

Liite 2: Prosessikaavio - Organisaatiossa työskentelevän yksilön turvallisuusselvittäminen

